

7. JUNIJ – DAN IZGNANCEV

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, MAJ 2008 – Št. 74

Razstava DIS o izgonu Slovencev v Zagrebu

V Slovenskem domu v Zagrebu se je ob otvoritvi razstave o izgonu Slovencev zbralo veliko ljudi.
(19. 3. 2008)

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 je v sodelovanju s Krajevno organizacijo DIS Zagreb v Slovenskem domu v Zagrebu **19. marca 2008** odprlo razstavo o izgonu Slovencev med drugo svetovno vojno. Razstava prikazuje razkosanje Slovenije med štiri okupacijske države (Nemčijo, Italijo, Madžarsko, NDH), oblike nasilja okupatorjev in njihovo genocidno politiko do Slovencev, prikazano je prisilno delo, izgnanska taborišča, ki sta jih Hitler in Himmler ustanovila za izgnane Slovence. Izgnanih je bilo 63.000 Slovencev, od teh 45.000 v nemška taborišča, 10.000 na Hrvaško, 7.500 v Srbijo in leta 1942 2.500 na Madžarsko. Med izgnanimi je bilo več kot 20.000 slovenskih otrok do 10 let starosti.

Razstavo je odprla predsednica DIS Ivica Žnidaršič, ki je ob tej priliki govorila tudi

o prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev, žrtev fašizma in nacizma, ki bo 6. junija 2009 v Sloveniji. Letos, 21. junija 2008, pa bo prvič organiziran pohod ob nemško - NDH okupacijski meji, da bi bolj seznanili javnost o slovenskem ozemlju, ki ga je med drugo svetovno vojno okupirala Hrvaška oziroma NDH.

Po daljšem govoru se je predsednica DIS zahvalila za pomoč pri postavitvi razstave Krajevni organizaciji DIS Zagreb in vodstvu Slovenskega doma. Nato je izrekla zahvalo vsem tistim Hrvatom, ki so Slovence, ki so izgnanstvo preživljali na Hrvaškem, pomagali med drugo svetovno vojno.

Na otvoritvi razstave je sodeloval tudi slovenski veleposlanik v Zagrebu dr. Milan Orožen Adamič in nagovoril udeležence.

Na razstavi, ki jo je odprla predsednica DIS Ivica Žnidaršič, sta govorila tudi slovenski veleposlanik v Zagrebu dr. Milan Orožen Adamič in predstavnik Slovenskega doma v Zagrebu g. Strašek.

Pozdravni nagovor slovenskega veleposlanika ob otvoritvi razstave o izgnancih (1941–1945) v Zagrebu

Spoštovana predsednica Društva izgnancev Slovenije, predstavniki Slovenskega doma, spoštovane dame in gospodje, današnja razstava v Slovenskem domu priča o tragičnih usodah, ki so jih pripadniki slovenskega naroda doživljali v času druge svetovne vojne, in nam najbolj neposredno prikazuje tesno povezanost obeh narodov v najtežjih časih naše skupne zgodovine. To je bil čas, ko je bilo več tisoč Slovencev prisilno izgnanih, največ v Nemčijo, okrog 45.000, in na Hrvaško, več kot 10.000. Mnogi so pobegnili pred izgonom. To je bil čas hudih preizkušenj, čas druge svetovne vojne, v katerem so se prepletale številne življenjske usode, in čas, ki je še vedno globoko zapisan v srcih ljudi. Razstava ima velik pomen, tudi danes po več kot 60 letih, saj govori o zgodovinskih dejstvih, ki so hrvaški javnosti še vedno razmeroma malo poznana. Prav je, da se ohrani spomin na tragične izkušnje slovenskih izgnancev, da to ne bo pozabljeno, in naj ostane v opomin prihajajočim generacijam, ki jim bodo, upam, takšne in podobne preizkušnje prihranjene.

Včasih se v naših medsebojnih odnosih zdi, da živimo daleč drug mimo drugega, prav ta razstava pa nedvoumno govori o tem, da gotovo ni tako. Naj ob tem poudarim tudi simboličnost prostora, v katerem je razstava postavljena – Slovenski dom je že desetletja kraj povezovanja in sodelovanja med obema narodoma, in prav je, da je razstava postavljena prav tu, v srcu Zagreba.

Dr. Milan Orožen Adamič,
veleposlanik Republike Slovenije v Zagrebu

Prireditve DIS, ki jih organizirajo Območne in Krajevne organizacije DIS v letu 2008

- v soboto, **26. aprila 2008**, je bil pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murne do Telč.
- v petek, **9. maja 2008**, je bila prireditev, ki jo je za gorenjsko območje organizirala KO DIS Jesenice. Prireditev je bila v Planini pod Golico.
- v četrtek, **5. junija 2008**, ob 16.30 uri bo prireditev ob dnevu izgnancev, ki jo pripravljajo Krajevne organizacije DIS Maribor. Prireditev bo na dvorišču pri Meljski vojašnici.
- v soboto, **7. junija 2008**, bo ob 11. uri prireditev na dan izgnancev v Mostecu v Ljubljani, ki jo pripravljajo Krajevne organizacije DIS ljubljanskega območja.
- v soboto, **21. junija 2008**, bo prvi pohod ob nemško-hrvaški (NDH) okupacijski meji, ki ga bo organizirala KO DIS Velika Dolina.
- v soboto, **19. julija 2008**, bo pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji, od Telč do Bučke, ki ga organizira Krajevna organizacija DIS Bučka na Dolenjskem.
- v soboto **6. septembra 2008** bo pohod po vaseh izgnanih Kozjancev, ki ga bo organizirala KO DIS Kozje.

Na vseh prireditvah je zaželeno čim večja udeležba izgnancev, beguncev in drugih žrtev vojnega nasilja, svojcev in mladine.

Zakaj je treba poravnati vojno škodo fizičnim osebam

Gmotna vojna škoda, povzročena Slovincem v drugi svetovni vojni, ni bila poravnana. Velik del reparacij za obnovo gospodarskih objektov in infrastruktur je bil povrnjen, poglavitno vprašanje vojnih odškodnin za fizične osebe pa je ostalo v celoti nerešeno in se je iz leta v leto odlagalo.

Velika krivica se je zgodila zlasti največji skupini civilnih žrtev nacizma in fašizma - slovenskim izgnancem in beguncem, ki so jih Nemci že jeseni leta 1941 izgnali več kot 63.000; od teh kar 45.000 v nemška izgnanska taborišča, 10.000 na Hrvaško, 7.500 v Srbijo in Bosno, nato leta 1942 še 2500 na Madžarsko, veliko Slovencev iz Primorske je bilo po kapitulaciji Italije izgnanih v nemška taborišča. Pred izgonom je pobegnilo 17.000 Slovencev.

Tragedija izгона je bila velika, ker so bili izgnani prebivalci celotnih območij, celotnih vasi in zaselkov severne Dolenjske, Posavja in Obsotelja, poleg tega še s celotnega obmejnega pasu ob tedanji italijansko-nemški meji, ki je meril okrog 100 km po dolžini in 25 km po širini. Prebivalstvo teh območij je izgubilo vse premoženje. Kočevski in drugi Nemci so jim uničili tudi posestva, vinograde, gozdove, gospodarsko orodje in gospodinjstvo opremo. Požgane in porušene so bile številne hiše, gospodarska poslopja, živina pa je bila poklana.

Po zlomu nacizma in fašizma so se izgnani begunci vrtnili, vendar pri obnovi niso dobili ustrezne pomoči, da bi življenje lahko steklo normalno.

Nobena dosedanja vlada se ni lotila vojnih odškodnin za nastalo gmotno škodo fizičnim osebam.

Ko je sedanje Ministrstvo za pravosodje RS končno pripravilo osnutek predloga zakona o povračilu premoženjske škode iz druge svetovne vojne, se je vnela živčna razprava, predvsem zaradi vključenosti pravnih oseb. Naj takoj povem, da se tudi v Društvu izgnancev Slovenije 1941-1945 ne strinjamo, da bi bile v zakonu vključene tudi pravne osebe. **Krivično pa je zavračanje pravice do vojne odškodnine fizičnim osebam.**

Nasprotniki zakona govorijo o revščini, pri tem pa prezrejo, da so slovenski izgnanci in begunci najrevnejši del slovenskega prebivalstva. Območja Slovenije, od koder so izgnali največ prebivalstva, si še danes niso opomogla, zaradi izgube premoženja danes čuti posledice še druga generacija. Sramota je bila že to, da so slovenski izgnanci in begunci bili priznani kot žrtve nacizma in fašizma šele leta 1995.

Slovinci smo bili izgnani pod oboroženim spremstvom, odgnali so nas v nemška izgnanska taborišča in na jug nekdanje države. Nismo imeli nobene izbire, pa tudi ne možnosti vrnitve domov.

Mudi se sprejeti zakon, kajti od izgnanih Slovencev in tistih, ki so pred izgonom pobegnili, jih je danes živih samo še 15.440. Zaradi pomanjkanja in revščine so mnogi umrli kmalu po vrnitvi iz izgnanstva, veliko je bilo tudi samomorov. O tem ni bilo nobene raziskave, saj se skoraj 50 let po drugi svetovni vojni ni govorilo o izgonu Slovencev, zato mlade generacije malo vedo o tem. Povrnjeno vojno škodo in ugodne kredite se je vlagalo v gospodarstvo.

Politiki so dolžni mladim generacijam - pa tudi gospodarstvenikom - povedati, da država že 63 let upravlja premoženje, ki so ga leta 1945 v Sloveniji zapustili Nemci, Avstrijci, Italijani in Madžari namesto reparacij in vojne škode. Premoženje 24.000 oseb z nemškim državljanstvom bi morali vložiti v sklad za plačilo vojnih škod tudi vsem Slovincem, ki so leta 1945, 1946 in na Primorskem v letih 1943, 1946, 1947

in 1948 popisali vojno škodo in dobili sklepe o tem.

O popisu vojne škode po drugi svetovni vojni

Na osnovi konference zaveznikov v drugi svetovni vojni na Jalti 4. in 11. februarja 1945 so bile vse države v zavezniški koaliciji pozvane, naj predložijo podatke o vojni škodi, ki je nastala zaradi agresije in vojnih dogodkov med drugo svetovno vojno. Temu pozivu se je odzvala tudi nekdanja Jugoslavija. Vojna škoda fizičnih oseb je bila podrobno popisana tudi v Sloveniji. Prizadeti državljani so dobili sklepe o priznani vojni škodi.

Ti sklepi so uradni dokumenti, ki so jih izdajali v imenu državne komisije za vojno škodo. Arhivi o sklepih priznanih vojnih odškodnin so dobro ohranjeni, le v Krškem je bilo v poplavah leta 1990 del popisnic uničenih.

Vojna škoda, povzročena v Sloveniji fizičnim osebam

V Društvu izgnancev Slovenije 1941-1945 smo že v letih 1994 do 1996 zbrali podatke o vojni škodi, ki so jo povzročile okupatorske države skupaj in posamično. V elaboratu smo posebej obdelali podatke o škodi, ki je bila povzročena zasebnemu sektorju - fizičnim osebam. Ta škoda je znašala 23 milijard dinarjev. Zato so pisarije o tem, da se ne ve, kolikšna je bila vojna škoda, navadno sprenevedanje. Iz popisov vojne škode je razvidno tudi to, koliko vojne škode so komisije priznale fizičnim osebam. Ti zneski so bili od 5.000 dinarjev naprej. Zelo redkim so bili priznani okrog 500.000 oz. milijon.

Državnim organom ni bilo treba ničesar več zbirati. Šlo je le za politično odločitev, da se vrne vsaj del škode fizičnim osebam in sprejme zakon o tem povračilu gmotne škode.

Koliko vojne odškodnine je dobila nekdanja država

Nekateri pri tem sprašujejo, ali se ve, kolikšna je bila vojna škoda in kaj so iz tega naslova plačale agresorske države.

Že ko sem bila v letih 1989 in 1990 predsednica Rdečega križa Jugoslavije, sem od Zveznega izvršnega sveta in Ministrstva za zunanje zadeve SFRJ dobila podatke o tem, koliko vojne škode je Jugoslavija zahtevala od agresorskih držav, kaj je bilo nekdanji Jugoslaviji priznano na mirovnih in reparacijskih konferencah v letih 1945 in 1946 ter kaj je dejansko dobila od Nemčije, Italije, Madžarske in Avstrije.

Na osnovi teh podatkov, ki smo jih poslali predsedniku slovenskega parlamenta, smo v Sloveniji dosegli, da je bil 11. 11. 1992 sprejet amandma k 33. členu zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, s katerim je bilo sprejeto, **da se ustanovi sklad za plačilo vojne škode in vanj usmeri del kupnine.** Avgusta 1995 je bilo v zakonu o uporabi kupnine določeno, da se v ta sklad usmeri 8,5 % kupnine po zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij.

Nemčija in vojna odškodnina

Na Pariški konferenci 24. januarja 1946 je bilo nekdanji Jugoslaviji priznanih 36 milijard ameriških dolarjev. Dobila pa je naslednje zneske:

- Po pariškem sporazumu iz leta 1946: 36.786.418 ameriških dolarjev
- Leta 1951 za medicinske poizkuse 8 milijonov DEM
- Leta 1956 za socialno zavarovanje delavcev 26 milijonov DEM
- Leta 1956 za restitucije 60 milijonov DEM

- Leta 1956 za ugodna posojila 180 milijonov DEM
- Leta 1962 v obliki blagovnih rezerv od NDR 100 milijonov DEM
- Leta 1972 gospodarska pomoč 300 milijonov DEM (Kapitalhilfe)
- Leta 1974 gospodarska pomoč 700 milijonov DEM (Kapitalhilfe)

Od tega je Slovenija dobila:

- Leta 1956 ugodno posojilo 160 milijonov DEM
- Leta 1973 gospodarsko pomoč 330 milijonov DEM

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 je od ustanovitve društva 9. junija 1991 opozarjalo državne organe Slovenije, naj ne vračajo kredita Nemčiji za gospodarsko pomoč, dokler Nemčija ne bo poravnala vsaj še dela vojne škode.

Italija in vojna odškodnina

Po sklepu pariške mirovne pogodbe, podpisane 10. februarja 1947, je bila vojna škoda, ki bi jo morala plačati Italija, ocenjena na 125 milijonov ameriških dolarjev. Tedaj vojna škoda še ni bila v celoti ocenjena.

Na osnovi sporazuma med SFRJ in Republiko Italijo 18. decembra 1954 je Jugoslavija v letih 1955, 1956 in 1957 dobila od Italije 30.000.000 ameriških dolarjev. Z Italijo so bila vprašanja vojnih odškodnin rešena z Osimskimi sporazumi.

Madžarska in njene obveznosti do plačila vojne škode

Po 23. členu mirovne pogodbe, sklenjene 10. 2. 1947, je bila Madžarska dolžna poravnati vojno škodo nekdanji Jugoslaviji. Odperta vprašanja sta državi urejali s sporazumom, podpisanim 29. 5. 1965. Madžarska je bila po tem sporazumu dolžna plačati bivši Jugoslaviji 85.000.000 ameriških dolarjev, in to v obliki dobav različnega, večinoma industrijskega blaga. Rok za plačilo je bil pet let.

Madžarska je ta znesek Jugoslaviji poravnala.

Avstrija in vojna odškodnina

Zavezniki v drugi svetovni vojni proti Nemčiji so na seji zunanjih ministrov 20. junija 1949 Jugoslaviji namesto zahtevanih reparacij odobrili, da se zaseženo premoženje Avstrijcev in Nemcev nameni kot del poplačila vojne odškodnine, ki bi jo morala plačati Avstrija.

Vprašanje vojnih odškodnin Avstrije je bilo med Avstrijo in nekdanjo Jugoslavijo delno rešeno leta 1955 s pogodbami, v katerih se je Avstrija obvezala, da bo namesto reparacij Jugoslaviji izplačala odškodnino avstrijskim državljanom, ki so svoje premoženje pustili na ozemlju Slovenije,

oziroma jim je bila imovina odvzeta. **Zato je to premoženje v lasti RS treba šteti za poplačilo vojne škode Slovincem.** Ne gre za sredstva davkoplačevalcev.

Možnosti za izterjavo vojne škode od Nemčije

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 je od ustanovitve 1991 na nemške kanclerje, nemški Bundestag in nemško finančno ministrstvo naslavljalo zahteve po vračilu vojne odškodnine. Posamezni upravičenci so to zahtevali že prej.

Nemčija se je v vseh pismih izgovarjala, da ni sama pravna naslednica tretjega rajha, ampak tudi NDR ter da je Jugoslavija dobila gospodarsko pomoč in da so zahtevki za vojno škodo zastarali.

To pa ne drži. Na nürnberškem procesu je bil izgon Slovencev priznan kot vojni zločin proti človeštvu. Vojni zločini pa ne zastarajo. Sedaj sta nemški državi združeni, Slovenija pa svoj dolg gospodarske pomoči vrača, celo s polnimi obrestmi.

Državni zbor RS je 9. februarja 1994 sprejel 20 sklepov, vezanih na urejanje vprašanj izterjave vojne škode, in med njimi naložil Vladi RS, da pripravi celovito oceno vojne škode in oblikuje zahtevek Republike Slovenije nasproti Zvezni republiki Nemčiji in drugim naslednicam agresorskih držav. V DZ je bilo še več pobud glede reševanja vprašanj vojne škode. Do politične odločitve o tem pa vse do letosnjega leta ni prišlo.

Kar pa zadeva znesek 600 milijonov evrov, namenjen za poplačilo vojne škode, naj povem, da je to 26,71 odstotka realne vrednosti izgubljenega premoženja, če bo obveljala višina odškodnine za sto din - 2,609 evra.

V Društvu izgnancev Slovenije 1941-1945 menimo, da bi se moral znesek za sto din dvigniti na 3,5 evra, pravne osebe pa v tem zakonu ne bi smele biti zajete.

Kakor smo prebrali v časopisih, bi takšni zneski lahko ogrozili državo. Če je ta naša država poštena, bo povrnila dolg fizičnim osebam, saj je premoženje, priznано namesto vojne škode, zadržala, odškodnin od Nemčije pa ni hotela izterjati. Pravico imamo terjati svoj dolg, saj je Slovenija širokogrudno vračala premoženje tudi drugim, manj upravičenim, če sploh ne omenjam raznih grofov, vračanja premoženja fevdalnega izvora, celo tujcem in tistim, ki so imeli premoženje pod hipoteko.

Ivica Žnidaršič, prof. predsednica DIS

Ta članek predsednice DIS je bil 17. aprila 2008 objavljen v časopisu Delo, v rubriki »Mnenje«.

Obvestilo

Obveščamo vse člane Društva izgnancev Slovenije 1941-1945, da smo vseh 85 Krajevnih organizacij DIS obvestili, kje se nahajajo podatki o popisu vojne škode v letih po drugi svetovni vojni in kje se nahajajo sklepi o priznani vojni škodi fizičnim osebam. Pri svoji Krajevni organizaciji DIS boste lahko dobili tudi formular, s katerim se boste obrnili na arhive in zaprosili za kopijo sklepov o vojni škodi.

Vsi upravičenci boste imeli dovolj časa za iskanje potrebnih dokumentov, saj se je razprava o osnutku predloga zakona o povračilu premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne šele začela. Ko bo predlog tega zakona sprejela vlada RS, ga bo poslala v obravnavo v Državni zbor RS. V Državnem zboru bodo predlog najprej obravnavale razne komisije in šele nato bo prva obravnava, druga obravnava in tretja obravnava. To pa bo trajalo najmanj leto. Zato je nepotrebno, da člani DIS že sedaj kličejo, kam naj vložijo zahtevek, saj še ne moremo napovedati, kaj se bo s tem zakonom še dogajalo. Bomo pa v Vestnikih DIS poročali o tem, zato naj vsi člani DIS naročijo Vestnik DIS.

O vsebini zakona boste pravočasno obveščeni.

Izvršni odbor
Društva izgnancev Slovenije

Pohod ob italijansko-nemški okupacijski meji od Murnc do Telč

Del pohodnikov ob italijansko-nemški okupacijski meji od Murnc do Telč. Med njimi je bil tudi slavnostni govornik na Telčah mag. Franc Žnidaršič (26. 4. 2008). Foto: I. Žn.

Pod pokroviteljstvom Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 so Krajevne organizacije DIS Šentjanž, Krmelj-Tržišče v soboto, 26. aprila 2008, organizirale že 6. pohod ob italijansko-nemški okupacijski meji od Murnc do Telč. Pohodniki so se med potjo ustavljali pri spominskih obeležjih, vezanih na drugo svetovno vojno, junaški boj proti okupatorju in trpljenje tamkajšnjega prebivalstva.

Na začetku pohoda na Murnc sta pohodnike pozdravila **Terezija Repovž**, predsednica KO DIS Šentjanž, in **Maks Popelan**, predstavnik ZB Sevnica.

Na Hinjcah pa sta pohodnike pozdravila **Janez Repše**, predsednik KO DIS Krmelj, in **Slavica Mirt**, predsednica Krajevne skupnosti.

Ob tej priložnosti je bila gospodinjam Hinjc podeljena zahvalna listina Društva izgnancev Slovenije 1941-1945.

Na Hinjcah je o nasilju okupatorjev pohodnikom govorila **Milka Senčar**. Med drugim je dejala: »Pozdravljam vas kot predstavnica KO DIS Krmelj-Tržišče in še posebej v imenu izgnancev iz Krmelja, ki smo bili izgnani med nemško ofenzivo 22. oktobra 1943. leta. Na vojna grozodejstva, ki so se tedaj dogajala na tem območju, nas spominja tudi to spominsko obeležje. Spominja nas na čas, ko je nemška vojska začela ofenzivo »Oblak se je utrgal«.

Kar nekaj dni so Nemci iz vseh bunkerjev, ki so jih imeli ob okupacijski meji, v oktobrskih dneh leta 1943 streljali na Krmelj, zato smo morali ta čas pretežno prebiti v kletih.

V noči z 21. na 22. oktober so z zažigalnimi naboji požgali vsa Papeževa gospodarska poslopja (žago, mlin, hleve), zjutraj pa je nemška soldateska zamaskirana vdrla v Krmelj. Z naperjenimi brzo-strelkami so nas izgnali z domov, ne da

Ostanki mejnih opazovalnic

bi se smeli mrzlemu vremenu primerno obleči ali karkoli vzeti s seboj. Nekateri so bili celo bosí. Odnali so nas v Hinjce. Na travniku pod Mirtovo hišo smo stisnjeni drug poleg drugega trepetali in s strahom spremljali grobo zasliševanje odraslih. Od tu so nas odgnali v sosednjo vas Brezje pod kozolec, kjer smo se prestrašeni in premraženi stiskali ob bodeče žitne snope. Zaslišali smo strele. Pod kozolcem smo ihteli in jokali, saj so

strelji v Hinjcah dali slutiti, da so končali življenje v Hinjcah zadržanih 13 mož in očetov. Razbornikovega očeta so ustrelili že ob izgonu na pragu stanovanja, Okrajškovi mami so istega dne prestrelili obe nogi, Jamnikovo mamo so nekaj dni pred tem ustrelili iz obmejnih bunkerjev pred hišo, kjer je stanovala, njeno hčerko Marijo pa ranili.

Proti večeru so nas zastražene odgnali v 15 km oddaljeno Sevnico. Pot je bila dolga, naporna, negotova. Zjutraj so nas namestili v Winklerjev hlev pri kopitarni v Šmarju. Po Sevnici so razglasili, da so prignali 140 banditov, bili pa smo otroci, bilo nas je 63 otrok, sedem v starosti do enega leta, matere in nekaj starejših mož. Naše domove so izropali, opustošili in z ofenzivo nadaljevali po Dolenjski. Kamor so prišli, so pobijali. Hitler je od svoje armade zahteval, naj na področju, ki ga bo napadla, ravna z vso brezobzirnostjo. Ko

bo operacija končana, slovensko prebivalstvo ne bi smelo več pomeniti nevarnosti.

Tisti, ki smo doživljali neposredne vojne grozote, ki smo v otroškem obdobju doživljali brezobzirno izpolnjevanje Hitlerjevih ukazov, kakor tudi gorje, ki so ga izvajali italijanski okupatorji, ne moremo biti ravnodušni do vojnih dogajanj v svetu.

Naj bodo vsa spominska obeležja na grozote druge svetovne vojne opomin, da do vojn ne bi prihajalo, pa naj bo kjer koli na svetu.

O vojnem trpljenju na našem območju je veliko napisanega v knjigah. Še pomnimo in Huda leta. V Krmelju pa imamo v graščini tudi muzejsko zbirko.

Jutri bomo praznovali ustanovitev OF, dan upora proti okupatorju.

Vsem želim srečno nadaljevanje spominskega pohoda, prihodnje leto pa zopet nasvidenje!»

Med pohodniki je bilo letos veliko mladih, ki so z zanimanjem poslušali pripoved še žive priče teh strašnih dogodkov med drugo svetovno vojno.

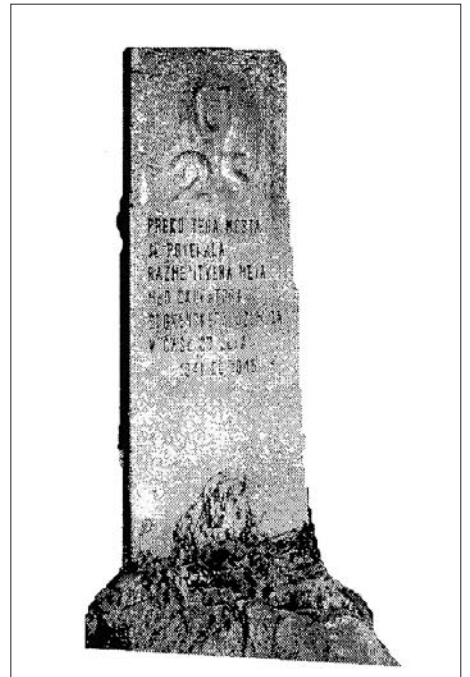
Slavnostni govornik na Telčah mag. Franc Žnidaršič

Zaključna prireditev pohoda je bila ob 15. uri pri gasilskem domu na Telčah. **Slavnostni govornik na Telčah je bil vodja poslanske skupine DESUS mag. Franc Žnidaršič**, ki je bil tudi sam izgnanec. Množica zbranih pohodnikov in drugih udeležencev ga je toplo pozdravila, saj se že več let udeležuje pohodov ob okupacijski meji.

Poslanec **mag. Franc Žnidaršič** je v slavnostnem govoru izpostavil vprašanja, ki tako upokoјence kot žrtve vojnega nasilja posebej zadevajo. Opisal je prizadevanja poslanske skupine DESUS, da bi se ne le ohranile, ampak izboljšale pravice iz socialnega, zdravstvenega in pokojninskega varstva.

Zavzel se je, da bi odmrznili pravice, med njimi tudi, da bi se renta usklajevala tako kot pokojnine. O tem je že vložil predlog zakona o socialnih transferjih, ki bo maja v obravnavi v Državnem zboru. »V stranki upokoјencev si močno prizadevamo, da bi spoštovali zakonsko načelo o usklajevanju pokojnin s plačami in da bi se izboljšal položaj upokoјencev in delavcev z nizkimi plačami. Za našo stranko je pomembno, da se ta zadeva realizira v interesu vseh državljanov.

Zavzemamo se za sprejem zakonodaje, ki bi zagotovila zlasti zaščito starejših delavcev kot šibkejšo stran v delovnopravnih

odnosih, postopno rast dodatka za rekreacijo do tistega v javnem sektorju, obseg zagotovljenih pravic zdravstvenih storitev, ki se ne smejo zmanjšati, ustrežnejši dostop do zdravstvenega varstva v okviru javne zdravstvene mreže obveznega zdravstvenega varstva, še posebej pa ohranjanje zdravstvenih domov, zagotovitev brezplačnih storitev in zdravil, zagotovitev, da se obseg zdravstvenih pravic do zdravstvenih storitev ne bo zmanjšal, oblikovanje negovalnih bolnišnic, gradnjo varovanih stanovanj in ustanovitev in delovanje varuha bolnikovih pravic.

Zavzemamo se, da bi se sprejel zakon o povračilu gmotne škode fizičnim osebam, nastale v drugi svetovni vojni, in da se že dosežene pravice žrtvam vojnega nasilja ne bi zmanjševale.

Letos bodo volitve v Državni zbor RS,« je poudaril poslanec. »Premislite, komu boste upokoјenci, izgnanci, begunci in druge žrtve vojnega nasilja ter svojci namenili svoj glas. Od vas je odvisno, kako boste živeli in kdo bo zastopal vaše interese. **Treba je, da greste vsi na volišča in date svoj glas tistim, ki so že doslej za vaše pravice kaj storili.**«

Na zaključni prireditvi na Telčah je pohodnike pozdravila tudi predsednica DIS Ivica Žnidaršič, ki je skupaj s predsednikoma KO DIS Terezijo Repovž in Janezom Repetom podelila spominski priznanji Gasilskemu društvu Telče in pevkom iz Telč. Druženje je popestril bogat kulturni program.

I. Žn.

Množica pohodnikov ob italijansko-nemški okupacijski meji od Murnc do Telč se je za nekaj časa ustavila v Hinjcah (26. 4. 2008). Foto: J. Pintarič

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor v Šentjanžu

Občnega zbora KO DIS v Šentjanžu se je udeležil tudi poslanec državnega zbora mag. Franc Žnidaršič (30. 3. 2008).

Bila je sončna nedelja, 30. 3. 2008, ko so se v dvorani Kulturnega doma zbrali izgnanci in begunci KO DIS Šentjanž. Pridružili so se jim še gostje: poslanec in predstavnik DESUS-a mag. Franc Žnidaršič, predsednik KS Ivan Orešnik, krajevni kronist Jože Repovž, župan in poslanec v DZ Kristijan Janc ter predstavniki sosednjih krajevnih organizacij: Radeč, Sevnice, Boštanj in Krmelja-Tržišča.

Predsednica KO DIS Šentjanž Rezka Repovž je pozdravila zbrane v dvorani.

Prišel se je kulturni program, ki so ga izvajali učenci dramskega krožka OŠ Milana Majcna Šentjanž pod vodstvom učiteljice Helene Jerovšek in Jožice Pelko. Svoj nastop so izvedli zelo dobro.

»Srečni smo, da živimo, se sončnih žarkov in tople pomladi veselimo, naj nam bo lep današnji dan, da bi dobro se ime-li tu, pregledali, če smo res kaj dobrega naredili v letu 2007, prislunili poročilu tajnice, predvsem pa poslušali, kako smo finančno krmarili v letu 2007. Sledil bo načrt za leto 2008, pričakujemo tudi vaše

predloge in pripombe,« so bile uvodne misli predsednice Rezke Repovž.

Tajnica je poročala o številu umrlih v letu 2007 (4) in o številu članov sedaj. Opozorila je, da vsi člani niso naročeni na Vestnik, kar ni prav, saj se v društvenem glasilu da najti vse potrebne informacije.

Blagajničarka je prebrala podatke o prihodkih in izdatkih – gospodarili so dobro. Dejavnost skozi celo leto je bila pestra. Predstavnica KO DIS je povedala, da s pomočjo ljudi ob poti pohoda pripravijo prigrizek in čaj za pohodnike. Delavni gasilci s Telč poskrbijo za klopi in mize, kjer se pohodniki usedejo in pojedjo tople obroke.

Organizirali smo avtobusni prevoz v Brestanico, na srečanje izgnancev, in na pohod od Telč do Bučke. Pripravili smo razstavo slik o delu KO v letih od 2003–2007 v gasilskem domu v Sevnici. Poskrbeli smo za kulturni program in pogostitev ob srečanju izgnancev občine Sevnica ob občinskem prazniku. Stroške prevoza in pogostitev je finančno podrl župan Kristijan Janc. V decembru smo obiskali 34 članov, starih več kot 80 let, jim voščili in oddali paket. Med letom obiščemo tiste člane, ki praznujejo 80, 85, 90 let in več. Ni pomembna velikost darila, važno je, da jim pridemo voščiti osebno, da si vzamemo čas za pogovor in jih poslušamo, ko nam kaj povejo.

Načrt dela za leto 2008 se je že pričel izvajati. Smo sredi priprav na 6. pohod od Murnca do Telč. Udeležili se bomo srečanja v Ljubljani v Mostecu in pohoda od Telč do Bučke. Letos bomo obiskali spomenik v Frankolovem, kjer je vklesano tudi ime našega krajana. Poskrbeli bomo za urejenost spominskega obeležja v

Murncah. Seveda pa ne bomo pozabili na naše jubilate. Predsednik KS Ivan Orešnik je pozdravil vse navzoče in zagotovil še za naprej finančno pomoč.

Nato je spregovoril poslanec in vodja poslanske skupine DESUS – mag. Franc Žnidaršič, ki se je dotaknil dela in ravnanja nekaterih poslancev, ki so v državnem zboru glasovali proti predlogu DESUS-a, da bi se rente usklajevale z rastjo pokojnin in da bi se Slovenija končno odločila izterjati vojno škodo od Nemčije. Zelo težko je uveljavljati pravice izgnancev in upokojencev v Državnem zboru, ker so tam samo štirje poslanci DESUS-a. Mnogi jim nasprotujejo. Zato je opozoril, da morajo izgnanci, begunci in upokojenci dobro razmisliti, komu bodo na volitvah dali glas. Stranka DESUS mora dobiti več članov, da bo lahko v državnem zboru bolj prodorna, sicer ne bo boljših rezultatov.

Župan občine Sevnica in poslanec Kristijan Janc se tudi zavzema za sprejetje zakona o vojni odškodnini. Prav tako pa je opozoril na volitve v jeseni, da volimo pravilno. Še naprej se bo zavzemal, da se v občini finančno pomaga KO DIS, da bo dobro opravljal svoje poslanstvo.

Ob koncu se je predstavnica zahvalila gostom za njihov obisk in povedane misli. Vsem prisotnim je zaželela srečo, zdravje in tople sončne dni. Poprosila je izgnance, naj napišejo še kakšno zgodbo iz svojega izgnanstva, objavljene bodo v knjigi spominov, ki bo najdragocenejša popotnica našim zanamcem in trajen spomin na ljudi, ki niso poznali brezskrbnega otroštva.

Za odbor KO DIS Šentjanž
Rezka Repovž

Občni zbor KO DIS Mozirje

V Krajevni organizaciji DIS Mozirje smo vključeni člani iz Zgornje Savinjske in Zadrebke doline. Na rednem letnem občnem zboru smo se zbrali 7. marca 2008 v Kulturnem domu v Nazarjah. Kljub hladnemu vremenu smo prišli v kar lepem številu.

Glavna razprava na zboru je potekala o povračilu vojne gmotne škode. Predsednik Franc Bezovšek nas je seznanil o prizadevanjih vodstva DIS, posebej naše predsednice Ivice Žnidaršič, za sprejetje tega zakona v Državnem zboru RS. Na podlagi razprave smo sprejeli sklep, da se pisno obrnemo na naša poslanca Jakob Presečnika in Mirka Zamernika s prošnjo za podporo. To pismo bi poslali v vednost tudi drugim vodjem poslanskih skupin.

Krajevna organizacija ima pri svojem delu težave s financiranjem, ker deluje na območju sedmih občin, dohodki od

članarine pa zadostujejo le za najnujnejše potrebe. Sprejet je bil predlog, da se prošnje za finančno pomoč pošljejo Občinam Mozirje, Gornji Grad in Solčava. Iz teh občin je v našo krajevno organizacijo vključenih po največ članov.

Če bomo finančno močnejši, bomo lahko več storili za naše ostarele, bolne in socialno šibkeje člane, ki jih je vedno več med nami. Sprejeli smo sklep, da se bomo s tem v zvezi povezali z društvom upokojencev, krajevnimi organizacijami ZB in Rdečim križem, da bo pomoč bolj učinkovita.

Za 15. obletnico delovanja KO je novinarica Savinjskih novic napravila spominski fotografski posnetek.

Želimo, da bi se drugo leto v tem času ponovno srečali!

Tajnica
Jožica Pečovnik

Udeleženci občnega zbora KO DIS Mozirje (7. 3. 2008)

Izgnanci zborovali tudi v Dobovi

Na občnem zboru KO DIS Dobova je bila udeležba članov DIS polnoštevila (30. 3. 2008). Foto: Natja Jenko Sunčič

V nedeljo 9. 3. 2008 smo imeli v Dobovi letni zbor izgnancev in beguncev Krajevne organizacije Društva izgnancev Dobove.

Na naše povabilo se je odzvalo več kot 180 članov KO DIS in gostov. DIS je zastopal Albin Pražnikar, prisotni so bili tudi predstavniki in zastopniki vseh KO DIS iz občine Brežice kakor tudi iz KO DIS Zagreb.

Posebej smo bili veseli, da se je povabilu odzval župan občine Brežice, Ivan Molan, ki se mu zahvaljujemo za vso pomoč, ki smo je deležni izgnanci občine Brežice. Vabilu se ni mogel odzvati minister mag. Andrej Vizjak, ki je zato pisno zaželel vse najboljše vsem izgnancem in istočasno obljubil vso pomoč pri naših upravičenih zahtevkih. Takšna pomoč iz stranke, ki jo zastopa magister Vizjak, bi nam prišla zelo prav ob obravnavi in sprejemu novel

v Zakonu o žrtvah vojnega nasilja in ob obravnavi in sprejemu zakona o gmotni škodi, povzročeni s strani agresorjev v letih 1941 do 1945.

Letni zbor smo pričeli s kulturnim programom, ki so ga izvedli člani KD »Franc Bogovič« Dobova, in to Mešani pevski zbor in literarna skupina Beseda, in s prigrizki razstavo likovne družine. Literati so prebrali svoje prispevke, želeli bi, da se v Vestniku objavi črtica pisateljice in pesnice Ivane Vatovec »Ko se zavemo«.

Sprejeli smo poročila in plan dela za tekoče leto. Po končanem zboru smo se ob zvokih ansambla še precej časa družili in si privoščili še jedačo in pijačo. To je naš običaj, ker se le tako, starejši ko smo, lahko kaj pogovorimo in razveselimo.

Branko Bogovič,
predsednik KO DIS Dobova

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

15. obletnica KO DIS Ravne na Koroškem

Zbor članov KO DIS Ravne na Koroškem dne 22. 3. 2008. Gostje z leve: župan Občine Mežica Dušan Krebl, podžupan Občine Ravne Milan Škafar, župan Občine Črna na Koroškem Janez Švab, predsednica DIS Ivica Žnidaršič in članica Monika Plestenjak.

Na zboru KO DIS Ravne so se člani zbrali 22. marca 2008 in se hkrati spomnili tudi na 15. obletnico organizacije. Prisotni so bili tudi gostje: župan Občine Črna na Koroškem **Janez Švab**, župan Občine Mežica **Dušan Krebl**, podžupan Občine Ravne na Koroškem **Milan Škafar** in predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**. Župani so zbor pozdravili in poudarili, da je treba spoštovati to, kar smo izgnanci in begunci doživeli, ter obljubili podporo pri zbiranju zgodovinskega gradiva in spominov o izgnanstvu. V kulturnem programu so pevke pevskega zbora Solzice iz Kotelj marsikomu orosile oko, folklor na skupina otrok iz Podružnične osnovne šole Kotlje pa nam je obudila spomine na mladostna leta. Otroci so pevkam razdelili vrtnice in se ob koncu programa napotili po dvorani in tudi članicam dali vrtnice. Bilo je prisrčno.

Nekaj spominov ob obletnici

Za hitrejšo reševanje pravic izgnancev smo pred 15 leti poslali predsedniku Vlade RS dr. Janezu Drnovšku protestno pismo, v katerem smo izrazili veselje, da smo izgnanci končno priznani kot žrtve nacizma in fašizma in da je vlada za reševanje vprašanj izgnanstva imenovala medresorsko komisijo, ki se pa žal od imenovanja do 1. oktobra 1992 še ni sestala. Novinarica Mojca Potočnik je v časopisu Slovenec 9. marca 1993 zapisala, da je namen ustanovitve DIS in njenih krajevnih organizacij, da izgnanci kot žrtve vojne dosežejo svoje pravice, ki temeljijo na resoluciji OZN, sprejeti leta 1946, da se ohranijo pričevanja o trnovih poteh izgnanstva in da pomagajo članom dobiti ustrezno dokumentacijo o izgonu. Novinarica je poudarila, da od vojne škode, ki jo je Jugoslavija dobila od Nemčije, izgnanci niso dobili ničesar, da

pa zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij, ki je bil sprejet 11. novembra 1992, v 33. členu določa ustanovitev sklada za povračilo vojne škode.

Tega leta smo poslali tudi pismo predsedniku DZ Hermanu Rigelniku, naj da na dnevni red čimprej Zakon o žrtvah vojnega nasilja ter z amandmaji podpre tudi druge zakone, ki bodo prišli v odločanje. Podporo smo iskali tudi pri poslancu DZ Maksu Sušniku. Od tedanjega predsednika Upravnega odbora DIS Vlada Držiča smo zahtevali, da se zahvali predsednici Komisije za socialno-zdravstvena vprašanja in odškodnine Ivici Žnidaršič za njeno neutrudno delo. Bil sem član te njene komisije od leta 1991.

Kje smo začeli in kaj smo naredili

Ko smo društvo ustanovili, so se nekateri norčevali iz nas, je na zboru spomnila predsednica DIS Ivica Žnidaršič. Govorili so, da smo spominsko društvo in ne odškodninsko. V časopisih so pisali, da se bo morala opravičiti slovenskim izgnancem, ker jih zavaja, da bodo po nemškem zakonu za prisilno delo nekaj dobili. Mi pa smo vztrajali in tako je več kot 11.000 izgnancev dobilo odškodnino za prisilno delo po nemškem zakonu in 2395 po avstrijskem. Začeli smo, ko nihče ni verjel, da bo kaj iz tega.

Že leta 1989/1990, ko je bila Ivica Žnidaršič imenovana za predsednico Rdečega križa Jugoslavije, je prišlo 100.000 ljudi po potrdila o izgonu in ujetništvu med vojno; hoteli so vojno odškodnino. Zato je od predsednika Zveznega izvršnega sveta Jugoslavije in tedanjega zunanjega ministra zahtevala podatke, kaj je Jugoslavija dobila iz naslova vojne škode med drugo svetovno vojno in koliko ugodnih kreditov in tudi, kaj je od tega dobila Slovenija.

Delovno predsedstvo zbora članov KO DIS Ravne na Koroškem dne 22. 3. 2008. Z leve: Rafaela Jamnikar, Jože Logar, Janez Dokl in Vlado Macur.

Te podatke je dobila in jih je RKJ marca 1990 poslal tudi v Zvezno skupščino. To je bila osnova, s katero je seznanila takratnega predsednika slovenskega parlamenta Franceta Bučarja in ga opozorila: »Ne morete lastniniti premoženja v Sloveniji, ki je bilo dobljeno z vojno odškodnino in ugodnimi krediti, čeprav tega ni bilo več kot 450 milijonov mark. Tako smo dosegli tisti znameniti prvi podatek, ki je za nas pomemben, to je 33. člen Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, po katerem se je potem odvajalo 8,5 % kupnine in iz tega naslova v sklad za škodo. Sramota pa je, da po več kot 60 letih še ni vsaj delno poravnana gmotna vojna škoda.

Hočemo, da začne ta vlada urejati to, kar mi terjamo že ves čas, to je tudi odškodnino za uničeno osebno premočeno in nepremično premoženje.

Koga bomo letos volili?

Letos so državnoborske volitve. Volili bomo tistega, ki je za nas največ naredil. Stranka DESUS je stranka upokojencev in s tem tudi izgnancev in beguncev, stranka, ki brani socialno državo, zdravstvene pravice in pravice žrtev vojnega nasilja, zato dobro premislimo, koga bomo volili, da bi imeli čim več poslancev v parlamentu.

Ob zaključku zbora sem prebral pismo poslanca Mira Petka, da je vlada pripravila osnutek Predloga zakona o povračilu premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne, in še tega dne sem poslal predsedniku vlade Janezu Janši priporočilo, da naj bi bil zakon, na katerega čakamo že več kot 60 let, v doglednem času sprejet.

KO DIS Ravne na Koroškem,
predsednik Vlado Macur

Srečanje članov KO DIS Krmelj-Tržišče

Na Občnem zboru KO DIS Krmelj-Tržišče je sodeloval tudi poslanec DZ Bojan Rugelj (12. 4. 2008)

Vsoboto, 12. aprila 2008, smo se zbrali v Krmelju na rednem letnem srečanju, ki se ga je udeležilo 85 članov in 11 gostov. Med njimi smo prisrčno pozdravili predsednico DIS **Ivico Žnidaršič**, poslanka DZ **Bojana Ruglja**, podžupana **Srečka Ocvirka**, občinskega svetnika **Dušana Močnika**, predsednico KS Krmelj **Slavico Mirt** in predstavnike društev v Krmelju in občini.

V uvodnem delu smo si ogledali nekaj dragocenih utrinkov z naših srečanj, ki jih je zabeležila filmska kamera pokojnega snemalca **Francija Pavkoviča** v letih 2003 do 2005. Sledila je podelitev odličij DIS za aktivno sodelovanje in izjemne uspehe. Prejeli sta jih članici odbora naše krajevne organizacije, **Štefka Mirt** in **Vika Koprivec**.

Predsednik Janez Repše je poročal o aktivnostih v preteklem letu, s katerimi skrbimo za ohranjanje spomina na izgnanstvo in begunstvo ter prenašanje spomina na mladino.

Izdali smo knjižico o aktivnostih naše KO v preteklih 11 letih.

V juniju 2007 je pet članov naše KO v sodelovanju z lokalno TV-postajo Vaš kanal posnelo 45-minutno oddajo o spominih na izgnanstvo, begunstvo in pregnanstvo v letih 1941–1945.

Zadnjo soboto v aprilu smo skupaj s KO Šentjanž, pod pokroviteljstvom DIS, organizirali 5. tradicionalni pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murca do Telč, ki je že prerasel v vseslovenski pohod, saj združuje pohodnike z vseh koncev naše domovine. Na temeljnem kamnu opazovalnega stolpa v Hinjcah smo odkrili spominsko ploščo. Z minuto molka smo počastili spomin na umrle člane v preteklem letu ter na našega pokojnega predsednika in prijatelja dr. Janeza Drnovška.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič je poročala o prizadevanjih društva in aktivnostih v zvezi s povračilom gmotne škode, ki so jo utrpeli slovenski izgnanci. Vladi so bila posredovana zbrana gradiva iz arhivov, ki bi lahko služila kot dokazilo agresorskim državam, kolikšen je njihov dolg do naše države. Izgnanci smo najrevnejši del prebivalstva, kajti s prisilnim izgonom z domov in štiriletnim suženjskim delom v tujini, ob izgubi možnosti za normalno šolanje otrok in izgubi premoženja upravičeno terjamo ustrezno odškodnino.

Pričakujemo od vlade in poslancev državnega zbora, da bodo podprli zakon o povračilu gmotne škode. Pričakujemo, da bodo naše že pridobljene pravice po Zakonu o ŽVN ostale nespremenjene in se nam zanje ne bo treba ponovno boriti. Podpiramo predlog, naj bi bile upravičene do odškodnine za gmotno škodo le fizične osebe, ne pa tudi pravne osebe.

Prisotni poslanec DZ **Bojan Rugelj** je po seznanitvi z našimi argumenti obljubil svojo naklonjenost pri nadaljnji obravnavi in glasovanju v DZ ob obravnavi zakona. To pričakujemo tudi od našega župana **Kristijana Janca**, poslanca DZ, in ostalih poslancev. Posebej moramo pohvaliti prizadevanja poslanca **mag. Franca Žnidaršiča**, ki opozarja na predloge za rešitev poravnave gmotne škode.

Sprejeli smo program dela za naslednje leto, v katerem bomo svoje dosedanje delo za ohranjanje zgodovinskega spomina obogatili s srečanjem izgnancev, ki so bili izgnani v Neresheim iz vseh krajev Slovenije. Vedno več je potreb za pomoč bolnim in osamljenim, zato bomo poiskali povezavo s Centrom za socialno delo.

Ana Hočevnar

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Zbor KO DIS Sevnica

Drugo Lupšina je kot predsednik KO DIS 1941–1945 Sevnica sklical v soboto, 8. 4. 2008, ob 16. uri redni letni zbor v hotelu Ajdovec v Sevnici.

Verifikacijska komisija je ugotovila, da je od 197 evidentiranih članov, ki so za leto 2008 plačali članarino, prisotnih 76 članov in da zbor lahko nadaljuje delo s polurno zakasnitvijo.

Skupaj s članicami in člani te organizacije so se zbora udeležili župan Občine Sevnica **Kristijan Janc**, ki je hkrati poslanec DZ, **Bojan Rugelj**, poslanec DZ, in **Lojze Rupar**, član Izvršnega odbora DIS 1941–1945.

Predsednik KO DIS Sevnica **Drago Lupšina** je v svojem uvodu pozdravil pri-

sotne in na njegov predlog smo s trenutkom tišine počastili spomin na **Milana Hrena, Alojza Flajsa, Alojza Možica** in **Marijo Simončič**, ki so umrli v času od zadnjega zbora.

Predsednik je povedal, da smo imeli v letu 2007 217 članov, od katerih je plačalo članarino 199 članov. Naročnino za Vestnik DIS 1941–1945 pa je plačalo 143 članov.

Z enim avtobusom smo se udeležili osrednje prireditve ob dnevu izgnancev v Brestanici.

V letu 2007 je imel odbor KO pet rednih sej, na katerih je obravnaval aktualna vprašanja delovanja krajevne organizacije, se dogovarjal o izvajanju nalog in akcij iz

programa dela, financiranju KO, prostorski problematiki itd.

Žal ta vprašanja ostajajo nerešena, tako vprašanje predsednika KO DIS zaradi zdravstvenih težav kot vprašanje financiranja, saj s proračunskimi sredstvi občine ne pokrijemo niti izpada prihodkov iz članarine in plačevanja najemnine ob uporabi prostora za seje.

Veseli smo, da je tako med poverjeniki kot tudi člani odbora krajevne organizacije dobro sodelovanje in medsebojno razumevanje, kar smo dokazali pri izvedbi številnih akcij v preteklih letih in pri srečanjih izgnancev iz vseh petih KO DIS 1941–1945 v občini Sevnica.

V kulturnem programu je mešani pevski zbor Društva upokojencev Sevnica zapel nekaj lepih pesmi pod vodstvom Milene Krajnc, ki je tudi prebrala **Pesem pregnantcev** iz leta 1941. Pesem je napisala v taborišču v mestu Neustadt v Nemčiji izgnanka **Milka Pavkovič** z Rake:

V Rajhenburg so nas peljali,
tam v štalo na slamo spat nas dali,
pa vse so popisali,
kam bodo nas zdaj delat gnali ...

V tujini hladni smo sedaj,
nam misli uhajajo samo nazaj.
O ljubi naš domači kraj,
te vid'li bomo še kedaj?

Nam misli uhajajo nazaj.

Po sprejetju običajnega dnevnega reda in izvolitvi organov odbora je bilo izvoljeno tudi delovno predsedstvo zbora, ki ga je vodil predsednik **Jože Jeke**.

Iznanci so v polemiki in kritični razpravi izrazili začudenje, da poslanca DZ

iz Sevnice (Janc in Rugelj) nista glasovala za predlog poslanca mag. Franca Žnidaršiča, naj bi se rente izgnancev revalorizirale tako kot pokojnine, ter podprla pobude, da bi DZ razpravljal o izterjavi vojne škode od Nemčije, ki je poravnala le 2 %.

Glede poplačila gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno, se je končno nekaj premaknilo. O tem je navzoče seznanil član Izvršnega odbora DIS **Alojz Rupar** in povedal, da je Društvo izgnancev Slovenije dalo veliko pobud, da bi rešili tudi to vprašanje. Zadovoljni smo, da je Ministrstvo za pravosodje upoštevalo naše pobude in dalo v razpravo osnutek zakona o gmotni škodi. Vse podrobne informacije bodo člani DIS dobili pri odboru KO DIS, saj so iz predsedstva DIS že dobili tudi podatke, kje se nahajajo popisnice in sklepi vojnih škod.

Minister dr. **Lovro Šturm** je povabil predsednico DIS Ivico Žnidaršič na dolg pogovor, na katerem sta pregledala zbrane podatke, ki mu jih je posredovala. Z razgovorom je bila zadovoljna.

Poslanec **Bojan Rugelj** je povabil člane KO DIS Sevnica, naj pridejo pogledat v Državni zbor Republike Slovenije, kjer jih bosta s poslancem **Kristijanom Jancem** lepo sprejela in razložila, kako delajo poslanci v DZ.

Soglasno so bila sprejeta vsa poročila, program dela in finančni načrt za letošnje leto.

Po končanem zboru je sledila pogoštev in ob dobri kapljici je za veselo razpoloženje poskrbel še harmonikar Roman Strlekar, ki je znal s svojim lepim petjem pritegniti še ostale izgnance in begunce.

Janez Blas

Slika delovnega predsedstva zbora KO DIS 1941–1945 Sevnica 8. marca 2008 s predsednikom delovnega predsedstva Jožetom Jeketom in članicami Marijo Jelanič in Anico Kuhar. Foto: Pavel Perc

Občni zbor KO DIS Zagreb

Poročilo o delu KO DIS Zagreb je podal predsednik **Slavko Kramar**. V poročilu je med drugim dejal, da spremljajo vsa poročila iz DIS-a in Vestnika.

Ponosni smo na dejavnost DIS, na predsednico DIS in njene nastope v javnosti. Veliko stori za žrtve vojnega nasilja tudi poslanec Državnega zbora mag. **Franco Žnidaršič**. Pomembno je stališče poslanske skupine DESUS, da se v Zakon o žrtvah fašizma ne vključijo sodelavci okupatorjev, in predlog, da se od Nemčije izterja vsaj še nekaj vojne škode, da bi bila primerno poravnana vojna škoda fizičnim osebam. Sodelujemo tudi s sosednjimi KO, prisotni smo na njihovih zbora, bili smo na pohodu ob italijansko-nemški okupacijski meji od Telč do Bučke in na pohodu po poteh Brežiške čete. V velikem številu smo bili na osrednji prireditvi DIS-a na dvorišču grajskih hlevov pri gradu Rajhenburg, kjer je bilo največje

zbirno taborišče za izgon Slovencev. Obiskali smo največje taborišče smrti v NDH – Jasenovac in se poklonili žrtvam. Tam je izgubilo življenje tudi 197 doslej ugotovljenih Slovencev. Obiskali smo tudi bolne člane in jih obdarili s slovensko knjigo.

Veliko članov KO DIS Zagreb je vključenih v aktivnosti Slovenskega doma, osem jih tudi poje v Mešanem pevskem zboru, s katerim nastopajo po Sloveniji in Hrvaški. Še naprej pišemo spomine iz izgnanstva za Vestnik DIS in Novi odmev. Za tako razvito aktivnost se zahvaljujemo tudi Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945 in Slovenskemu domu, ki nas finančno podpirata.

Po zborovanju je predsednica DIS odprla razstavo DIS o izgonu Slovencev v letih 1941–1945.

Predsednik KO DIS Zagreb
Slavko Kramar

Pred otvoritvijo razstave o izgonu Slovencev je bil tudi občni zbor KO DIS Zagreb. Foto: A. Rupar

Člani DIS zborovali v Novi Gorici

Dne 12. 4. 2008 smo člani Območne organizacije Društva izgnancev Nova Gorica pripravili zbor za vse člane. Potekal je v dvorani Obrtnega doma v Novi Gorici. Zbora se je udeležilo petinštirideset članov društva. Povabilu so se odzvali tudi gostje iz sosednjih društev: **Sabina Godnič**, predsednica DIS Komen in članica izvršnega sveta DIS Slovenije, **Ivan Birska**, predsednik DIS Branik, **Jože Vehar**, predstavnik Društva vojnih invalidov, **Danila Podgornik**, predstavnica Zveze borcev iz Nove Gorice. Za udeležbo na našem zboru se jim prav lepo zahvaljujemo.

Predsednik Območne organizacije DIS Nova Gorica **Renato Simčič** je odprl sejo zbora, zbor pa je vodilo delovno predsedstvo. Iva Pahor je prebrala blagajniško

poročilo. Nadzorni odbor k blagajniškemu poročilu ni imel pripomb.

Kot rdeča nit se je v razpravi odvijal pogovor o osnutku zakona o gmotni vojni škodi. Ugotovljeno je bilo, da so nekateri člani nedodelani ali celo nekatero vojno škodo obidejo. Tako se postavlja vprašanje o vojni škodi, ki jo je povzročila italijanska vojska med leti 1941–1943 in kako se bo obravnavala škoda med letoma 1943–1945. To se nanaša na Primorsko, ki je bila v letih 1945–1947 kot cona A pod angloameriško upravo, ali kot cona B pod upravo Jugoslovanske vojske. Podatke o vsem v zvezi z gmotno vojno škodo bodo člani dobili pri vodstvu KO DIS in v Vestniku DIS.

Renato Simčič

Člani DIS v Cerknici in Logatcu so zborovali

Člani KO DIS Cerknice-Logatca so se sestali 15. aprila 2008.

Poročilo o delu je podal predsednik KO DIS Valentin Cimprič. V začetku našega delovanja, ko smo reševali svoje zahteve, je naše društvo štelo nad 140 članov. V naslednjih letih pa je članstvo strmo upadlo. Tako je leta 2006 poravnalo članarino 40 članov, v letu 2007 pa le 29 članov. Žal je resnično, da se naše članstvo stara in nas je zaradi naravnih zakonitosti vsako leto manj. Tudi bolezen je tista, ki mnogim več ne dovoljuje aktivnosti. Kljub temu pa se sprašujem, da so mogoče nekateri opustili članstvo, ker menijo, da so dosegli svoje osebne pravice. Toda ni tako! Za dosežene pravice se je treba še vedno boriti, saj smo vsakodnevno

priča poizkusom nekaterih, da se nam že pridobljene pravice omejijo. Do zdaj še neuresničen pa je tudi zahtevek po povračilu materialne škode. Svoje cilje bomo lažje dosegli skupaj kot člani DIS, saj je naše društvo doslej veliko storilo in doseglo za urejanje naših pravic.

Kljub starosti in morda slabemu zdravju je prav, da ostanemo člani DIS. Društvo ima odprta vrata tudi za potomce in za mlajše svojce, zato pozivam tudi te, da se včlanijo v društvo. Jeseni bodo volitve v DZ. Razmislite, koga boste volili. Doslej je za nas največ storila stranka upokojencev.

KO DIS Cerknica-Logatec,
Valentin Cimprič,
predsednik

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Z občnega zbora KO DIS Brežice

Člani KO DIS Brežice so s predsednico **Emilijo Držanič** in v navzočnosti predsednice DIS **Ivice Žnidaršič**, župana **Ivana Molana**, načelnika UE Brežice **Darka Bukovinskega**, predsednika ZZB **Romana Zakška** ter drugih predstavnikov krajevnih organizacij DIS v občini pregledali delo, opravljeno v minulem letu, in se posvetili dolžnostim v letu 2008. DIS načrtuje, da bi bil 6. junija 2009 v Sloveniji kongres vseh žrtev nacizma, s tem pa dana tudi priložnost, da Evropa izve o rezultatih povračil vojne škode v Sloveniji.

Ivica Žnidaršič nam je osvežila spomin, da je DIS poleg prizadevanja za ohranjanje zgodovinskega spomina po ustanovitvi društva in ustanovitvi lastne države dosegel za nas status žrtev vojnega nasilja in že kar nekaj pravic. Izborili so uveljavitev odškodnin za prisilno delo po nemškem in avstrijskem zakonu, še vedno pa ostaja nerešeno vprašanje odškodnin za odvzeto premoženje in uničeno nepremično premoženje. Vladi, pristojnim ministrstvom in Medresorski komisiji so posredovali vse potrebne podatke in predloge ter zbrali tudi argumente za izterjavo vojne škode od naslednic agresorskih držav v drugi svetovni vojni, na osnovi teh pa ne bi bilo težko sprejeti politične odločitve glede povračila vojne škode. Tako imajo slovenski izgnanci in begunci po 66 letih od izгона in 62 letih vrnitve v domovino pravico zvedeti, zakaj država še ni poskrbela za poravnavo vojne škode, in ne sprejemajo pojasnil, da država nima sredstev za povrnitev vojne škode, saj le-ta že

62 let razpolaga z delom premoženja, ki ga je dobila v okviru reparacij, s čimer bi lahko vojno škodo vsaj delno poplačala. Ob tako težko razumljivem pomanjkanju politične volje je znova opozorila na to, komu je treba zaupati glas ob letošnjih volitvah.

V zakonu o žrtvah vojnega nasilja bodo sprejete novele, po katerih bi status izgnanca dobili tudi otroci, rojeni po 15. februarju 1945 do 15. februarja 1946; družine, katerim so bombni napadi uničili dom; otroci ubitih staršev, ne glede na to, katera vojska jih je usmrtila, ter prisilno mobilizirani Slovenci v italijansko vojsko, ki so prisilno delali v Nemčiji; vsekakor pa v ta zakon ne sodijo okupatorjevi sodelavci.

Na pobudo predsednice **Emilije Držanič** bodo člani KO DIS Brežice poslali peticijo predsedniku DZ in vodjem poslanskih skupin. V peticiji podpirajo stališča DIS in zahtevajo dosledno spoštovanje ZŽVN, okupatorjevi sodelavci ne sodijo v ZŽVN, novele ZŽVN je treba sprejeti takoj in vprašanje škode, nastale med 2. svetovno vojno, rešiti v tem letu, kajti za prelaganje teh zahtev ni več časa.

Poudarjeno je bilo skrb zbujajoče pretresljivo dejstvo, da se v Evropi znova prebujajo neonacisti in neofašisti s svojimi sprevrženi separatističnimi idejami. Delovnemu delu zasedanja je sledil lep kulturni dogodek, ki so ga kot svetlo spodbudo ponudili brežiški gimnazijci z mentoricama **Marjano Požun Milekič** in **Hedviko Lopatič**.

Natja Jenko Sunčič

Občni zbor KO DIS Celje

Člani KO DIS Celje so se zbrali na rednem letnem sestanku. Poročilo o delu je podala predsednica KO DIS Celje in med drugim dejala: Število aktivnih članov v naši krajevni organizaciji je bilo 253. Pridobili smo 6 novih članov, tudi nekaj mlajših. Umrlo je 11 naših članov. Za nekatere člane, ki se odselijo v domove upokojencev, dobimo podatke z zamudo. Vestnik je naročilo 142 članov. Naša pisarna je redno odprta vsak petek od 9. do 11. ure, razen julija in avgusta, ko je odprta samo prvi petek. Tam se pogostejše oglašajo nekateri člani, ki želijo dobiti različne informacije. Predvsem jih zanima, kako bo z uveljavitvijo naših pravic in ali bomo končno dobili odškodnino za izgubljeno premoženje.

Aprila 2007 smo ob prazniku odpora odkrili spominsko ploščo slovenskim izgnancem iz Celja. Plošča je postavljena na »Nemški hiši« pred železniško postajo,

ki je pred 100 leti predstavljala simbol ponemčevanja v Celju in okolici. Odkritja se je udeležilo nad 200 ljudi.

Ob odkritju spominske plošče smo izdali posebno zgibanko o izgnancih iz Celja na osemih straneh v velikosti A5 v nakladi 800 izvodov. Del denarja za zgibanko in spominsko ploščo je prispeval DIS.

Mestna občina Celje nam je veliko pomagala pri izbiri mesta za postavitev spominske plošče, pridobitvi dovoljenj in tudi dodala največji delež denarja za postavitev. Vsako leto dobimo v brezplačno uporabo dvorano v Narodnem domu za naš redni letni občni zbor, zato se Mestni občini Celje posebej zahvaljujemo.

Dobili smo tudi pohvalo in priznanje za delo naše krajevne organizacije Celje od predsednice DIS **Ivice Žnidaršič**.

*Predsednica KO DIS Celje
Tatjana Maslo*

Na občnem zboru KO DIS v Celju sta bila prisotna tudi podžupan Hren in predsednik UE (5. 3. 2008).

Sestanek predsednikov KO DIS gorenjskega območja

Tretja seja predsednikov gorenjskih KO v času koordiniranja dela s strani KO Bohinj je bila 20. 3. 2008 v gostilni Rupa v Srednji vasi ob 14.00.

Seje sta se udeležila tudi predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** in predstavnik gorenjskih KO v Izvršnem odboru DIS **Lojze Krajnc**. Prisotni so bili vsi predsedniki, razen **Marije Škofic**. **Sestanek je vodil Jakob Medja**.

- Obravnavali smo delo v preteklem obdobju in ugotovili, da je ostalo nerešeno vprašanje namestitve spominskih obeležij. V zvezi s ploščo na gradu Goričane bo mogoče to vprašanje rešiti, brž ko bo dokončana obnova.

- V zvezi s ploščo na Škofovih zavodih v Šentvidu nimamo nikakršnih obvestil. V zvezi z dopisom KO DIS Bohinj Društvu izgnancev Slovenije z dne 10. 9. 2007, ki zadeva revaloriziranje rent, smo prejeli odgovor v Vestniku št. 73, da se bo renta usklajevala z rastjo življenjskih stroškov.

Lansko 7. srečanje gorenjskih izgnancev je bilo dobro. Udeležencev je bilo 280. TV Kranj je prireditev posnela.

- **Stanislava Biček** je predstavila priprave na letošnje 8. srečanje gorenjskih izgnancev, ki bo v Planini pod Golico v petek, 9. 5. 2008 s pričetkom ob 10.00.

- Pomoč pri izvedbi prireditve so že obljubili župani občin, ki jih pokriva KO Jesenice (Jesenice, Kranjska

Gora, Žirovnica). Pripravljeni so kulturni program in govorniki. Slavnostni govornik bo poslanec DZ **mag. Franc Žnidaršič**.

Obvestilo o prireditvi bo objavljeno v Gorenjskem glasu in v gorenjskih občinskih glasilih, na radiu Triglav in GTV Kranj. Gorenjskim in drugim KO bodo poslali vabila in plakate.

- **Anton Pristov** predlaga bolj prepoznavno označevanje dejavnosti DIS. V ta namen naj bi nabavili zastave DIS.

- **Ivica Žnidaršič** je opozorila, da tisti, ki niso uveljavljali pravic po slovenskem zakonu o žrtvah vojnega nasilja, to lahko še vedno store. Seznanila je navzoče s pripravami predloga zakona o gmotni škodi in razdelila obsežno gradivo, ki se nanaša na to temo, da bodo predsedniki KO DIS lahko seznanjali člane in jim povedali, kje lahko najdejo sklepe o popisu vojne škode.

- Ob predaji posla v zvezi s koordiniranjem KO DIS Gorenjske **Stanislavi Biček**, se vsem zahvaljujem za sodelovanje in pomoč pri organizaciji 7. srečanja gorenjskih izgnancev, posebej tudi predsednici DIS in predsedniku KS Bohinj. **Stanislavi Biček**, predsednici KO DIS Jesenice, želim pri koordiniranju 8 krajevnih organizacij Gorenjske uspešno delo.

*Predsednik KO DIS Bohinj
Jakob Medja*

Del udeležencev sestanka predsednikov KO DIS gorenjskega območja (20. 3. 2008). Foto: I. Žn.

Redni letni zbor KO DIS Novo mesto

Na zboru KO DIS Novo mesto 5. aprila 2008 smo obravnavali preteklo, tekoče in bodoče delo. Velika udeležba članstva je bila dobra priložnost tudi za razpravljanje in vprašanja.

Med gosti sta bila tudi **Jože Preskar**, načelnik Uprave enote Novo mesto, ki je sprejel pohvalo DIS za dolgoletno zelo dobro sodelovanje in pomoč izgnancem in beguncem, in **Ivan Gril**, poslanec DZ, ki je odgovarjal na vprašanja o aktualni temi – vojni odškodnini. Obljubil nam je svojo podporo v Državnem zboru o vseh vprašanih izgnancev in beguncev. Mi pa

smo ga opozorili, da bomo to zelo budno spremljali.

Poročilo o delu je podala predsednica KO DIS **Zdenka Kaplan**.

Člana KO DIS Novo mesto, **Zofija Prah** in **Stanislav Vene**, sta dobila pohvali za podporo delu Krajevne organizacije DIS.

Zahvaljujemo se tudi vsem našim donatorjem: KRKI Novo mesto, ADRIA MOBIL N.m., Komunali Novo mesto in Splošni bolnišnici Novo mesto.

Z. K.

Na občnem zboru v Novem mestu so podelili Upravni enoti Novo mesto zahvalo, ki jo je prevzel **Jože Preskar** (levo), pohvali sta prejela tudi **Stanislav Vene** in **Zofija Prah** (5. 4. 2008). Foto: E. Jurečič

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Čatež ob Savi

Na občnem zboru KO DIS Čatež ob Savi. Od leve proti desni: Jožica Stezinar, minister za gospodarstvo Andrej Vizjak, Ilica Žnidaršič in Ivan Molan.

Krajevena organizacija DIS Čatež ob Savi je 13. 4. 2008 organizirala občni zbor. Udeležba je bila precejšnja, kajti zbora se je udeležila velika večina članov. Od vabljenih gostov so nanj prišli tudi minister za gospodarstvo **mag. Andrej Vizjak**, župan Občine Brežice **Ivan Molan**, predsednica DIS **Ilica Žnidaršič** ter predsednice in predsedniki sosednjih krajevnih organizacij DIS.

Občni zbor se je začel s kulturnim programom, ki so ga izvedli moški pevski zbor KUD Anton Kreč ter Ljudske pevke Žejno.

Posebno smo bili veseli, da se je našega zbora udeležil **mag. Andrej Vizjak**. V uvodnem nagovoru je pohvalil delo in prizadevanja predsednice DIS **Ivice Žnidaršič**, ki je z vztrajnostjo dosegla skoraj vse. Obljubil je, da se bo zavzel za pravičnost in da se krivice popravijo ter da se neolastninjeno premoženje vrne tistim, ki so utrpeli škodo, in ne tranzicijskim tajkunom. Uspeh bo dosežen, če bodo to podprle koalicijske in druge stranke.

O upravičenosti poplačila vojne škode je prepričan tudi **Ivan Molan**, župan brežiške občine. Posebno je poudaril, da so izgnanci po vrnitvi iz izgnanstva veliko pripomogli k obnovitvi brežiške občine, ki je bila med okupacijo zelo opustošena. Občina Brežice vsako leto v proračunu oddeli del sredstev za podporo delu Društva izgnancev Slovenije in krajevnim odborom

na področju občine. S tem še bolj aktivno prispeva k nenehnemu in vztrajnemu boju oškodovancev za uresničevanje njihovih pravic.

Največji poudarek na občnem zboru je bil dan razpravi o osnutku zakona o gmotni škodi. **Ilica Žnidaršič**, predsednica DIS, je seznanila navzoče o tem, da so bili vladnim organom in Medresorski komisiji posredovani vsi potrebni elaborati, ki jih lahko uporabijo pri odločitvah o gmotni škodi. Izrazila je zadovoljstvo, da je prisoten na zboru minister **Andrej Vizjak**, ki lahko na vladi RS bistveno vpliva na hitrejšo reševanje vprašanj gmotne škode.

Po razpravi o osnutku zakona o povračilu vojne škode je odbor KO Čatež ob Savi predlagal prisotnim, da se pošlje pismo **Janezu Janši**, predsedniku Vlade Republike Slovenije, prof. dr. **Lovru Šturmu**, ministru za pravosodje RS, in **mag. Francu Žnidaršiču**, vodji poslanske skupine DESUS.

Po končanem zboru smo člane obdarili s skromnim darilom in jih pogostili, zato naj se zahvalimo za finančno pomoč Skladu za financiranje razgradnje NEK Krško, Občini Brežice, Krajevni skupnosti Čatež ob Savi, ter Lipa-Sped, d. o. o. Ljubljana, za materialno pomoč.

Jožica Stezinar,
predsednica KO Čatež ob Savi

Udeleženci občnega zbora KO DIS na Čatežu ob Savi so z zanimanjem poslušali govor ministra **mag. Andreja Vizjaka** in predsednice DIS **Ivice Žnidaršič**. (13. 4. 2008)

Občni zbor KO DIS Ljutomer

Krajevena organizacija DIS Ljutomer je 5. aprila 2008 izvedla redni letni občni zbor, ki je potekal v prostorih gostišča Prlek v Ljutomeru. Od 51 članov društva se je zbora udeležilo 29 članov. Od povabljenih gostov so se zbora udeležili podpredsednik DIS **Jože Križančič**, predsednica Društva upokojencev Ljutomer **Frančka Vidovič** in predstavnik Zveze borcev Ljutomer **Ivo Štrakl**.

Zbor je odprl in pozdravil navzoče predsednik društva **Ivan Kunej**. Zatem je moška vokalna skupina pevcev društva upokojencev zapela tri pesmi. V nadaljevanju je predsednik DIS Ljutomer predstavil dnevni red zbora. V obširnem poročilu o delovanju društva v letu 2007 je navedel vse aktivnosti društva.

V tem obdobju so umrle 4 članice, na novo se je vključila v KO DIS ena članica. V letu 2007 smo se predstavniki naše krajevne organizacije DIS redno udeleževali vseh sestankov in skupščinske seje društva, ki je bila sklicana v Ljubljani. Udeležili smo se tudi osrednje prireditve ob dnevu izgnancev 9. junija 2007 v Brestanici na gradu Rajhenburg. V decembru 2007 smo obiskali članice, ki so starejše od 86 let, na njihovih domovih in v domu starejših v Ljutomeru, jim izročili

skromna darila ter jim zaželeli predvsem zdravja in dobrega počutja v letu 2008. V društvu imamo štiri članice, ki so stare od 92 do 95 let. Za leto 2008 smo pobrali članarino in naročnino za glasilo Vestnik. S skromnimi finančnimi sredstvi, s katerimi razpolagamo, še kar zadovoljivo delujemo. V letu 2007 smo po razpisu za sofinanciranje društev dobili 235 evrov dotacije od občine Ljutomer. Iz finančnega poročila, ki ga je podala tajnica društva **Jožica Kovačič**, je razvidno, kako pazljivo smo ravnali z denarjem, da odhodki ne bi presegali prihodkov.

Tudi za obdobje 2008 smo vložili vlogo za dotacijo na komisijo za vrednotenje programov organizacij in društev pri občini Ljutomer in predstavili naš program delovanja društva v letu 2008.

Ob koncu poročil se je predsednik krajevne organizacije zahvalil za sodelovanje pri vodenju društva tajnici **Jožici Kovačič**, članici nadzornega odbora **Valeriji Kovačič** in podpredsedniku KO DIS Slavku Podlogarju.

S tem se je zaključil uradni del zbora, sledilo je skupno kosilo. Ob dobrem ljutomerskem vinu so se obujali spomini.

Ivan Kunej

Občni zbor KO DIS Ljubljana Center

Del udeležencev občnega zbora KO DIS Ljubljana Center (7. 4. 2008). V prvi vrsti od leve proti desni: **Aco Kroupa**, **Pavle Brglez** in **Mitja Meršol**.

Člani Krajevne organizacije DIS Ljubljana Center so se v ponedeljek 7. aprila 2008 zbrali na občnem zboru. Udeležilo se ga je precejšnje število članov. Zboru so prisostvovali tudi: predsednica DIS **Ilica Žnidaršič**, podpredsednik območne organizacije ZB NOV **Aco Kroupa**, **Pavle Brglez** in **Mitja Meršol**, predstavnika DESUS-a, in predstavniki KO DIS Ljubljane.

Olga Kamenov, predsednica KO DIS, je podala poročilo o delu in aktivnostih, ki so se jih udeležili člani KO v preteklem letu. Tako so člani prisostvovali osrednji prireditvi DIS v Brestanici, spremljali pa so v studiu RTV oddajo Tarča, posvečeno Zakonu o žrtvah vojnega nasilja in vojnih odškodnin. V oddaji sta sodelovala **Ilica Žnidaršič**, predsednica DIS, in magister **Franc Žnidaršič**, poslanec DZ. Na koncu je predsednica KO DIS navzoče opozorila, da smo v volilnem letu in da naj člani dobro premislijo in volijo v parlament tistega, ki se zavzema za uveljavitev naših pravic.

Člani so bili seznanjeni tudi z blagajniškim poročilom in poročilom nadzornega odbora KO.

Ilica Žnidaršič je prisotnim pojasnila aktivnosti v zvezi s pripravo osnutka zakona o poplačilu gmotne škode ter o

podatkih in gradivih, s katerimi razpolaga DIS. Osnutek zakona o poplačilu vojne škode je pripravljen; v njem je predvideno, da bo škodo izplačevala Slovenska odškodninska družba, vloge bodo sprejemale upravne enote, izdelan bo poseben obrazec za uveljavitev škode. Pojasnila je tudi, da je leta 1945 odšlo iz Slovenije okrog 24000 Avstrijcev in Nemcev, ki so v Sloveniji zapustili premoženje. DIS je že predčasno predlagal, da naj se to premoženje proda, sredstva pa nameni za poplačilo vojne škode, ali pa naj država od Nemčije izterja vojno škodo.

V razpravi sta sodelovala tudi **Mitja Meršol** in **Pavle Brglez**.

V razpravi je bilo predlagano, da naj se pojasni v sredstvih obveščanja vloga NDH med drugo svetovno vojno, kajti do leta 1990 se je moralo v imenu »bratstva in enotnosti« tako glede izgnancev kot tudi delovanja NDH na slovenskem ozemlju med vojno molčati.

Predsednica KO je na koncu pojasnila, da bodo člani o vseh pomembnejših aktivnostih obveščeni bodisi na rednih mesečnih dežurstvih ali pa v časopisu Vestnik.

Marija Vehovec

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Iznanci iz Slovenske Bistrice smo zborovali

Člani KO DIS Slovenska Bistrica smo se 5. aprila sestali na 16. občnem zboru. Naš dolgoletni predsednik Anton Žmavcar je podal poročilo in spomnil navzoče, da moramo spomin na čas in dogodke med drugo svetovno vojno ohraniti. Nikakor ne smemo pozabiti, da je iz Slovenske Bistrice odpeljal prvi večji transport izgnancev v Srbijo in nato še drugi transporti v razne kraje Evrope, kjer nam je okupator namenil žalosten konec in izginotje vseh tistih, ki niso bili po meri nemškemu rajhu. Tako smo doživeli razna taborišča smrti, prisilno delo in raznarodovalno politiko okupatorja. Iz Slovenske Bistrice in njene okolice je bilo interniranih preko 600 ljudi. Toda vrnilo so se, kleni in zavedni, odločeni obnoviti porušeno domovino. Mnogi te sreče niso imeli, ostali so za vedno v tujini, a ne pozabljeni.

Predsednik je govoril tudi o predlogu za poplačilo materialne odškodnine, za kar si je doslej najbolj prizadevala predsednica Ivica Žnidaršič in zahtevala od pristojnih, da je vendar že čas za njegov sprejem.

Predsednik je izrekel tudi zahvalo za sofinanciranje naših dejavnosti županji naše občine gospe Ireni Majcen, in za njen posluh za delo KO DIS.

Vabljeni podpredsednik stranke DE-SUS Branko Repnik je pohvalil usmeritve društva. Pozval je navzoče, da tvorno sodelujejo pri uresničevanju možnosti vstopa našega kandidata Leopolda Turnška v DZ. Spomnil je, da bi 540 tisoč slovenskih upokoencev moralo nameniti glasove stranki, ki se edina v parlamentu odziva v korist upokoencev. S tem bi lahko imeli 10 do 15 poslancev in ne bi nas mogli ostali kar preglasovati.

Član DIS Miloš Hmelak je opozoril, da bo na letošnji 6. april minilo že 67. leto napada okupatorja na tedanje Jugoslavije, ki je s tem datumom zakravela in nato občutila vso težo vojnih grozot in zгона, ki so temu sledili. Zato ne moremo pritrditi tistim, ki bi radi, da bi zmaga nad fašizmom pripadla tistim, ki so bili v koaliciji s sovražnikom.

Iznancev nas je vsako leto nekaj manj. Da ne bi kar poniknili, se trudimo, da bi ohranili spomine na ta težki čas. Zato je poziv, da bi vsak izganec napisal nekaj za 3. knjigo spominov, ki jo bo izdalo društvo, zelo utemeljen.

Vtise je zapisala Hilda Knez

Zbor članov KO DIS Boštanj

V soboto 19. aprila 2008 smo imeli v Boštanju zbor članov DIS krajeвне organizacije. Kljub starosti članstva so naši zbori vedno dobro obiskani. Posebno smo bili veseli predsednice Društva izgnancev Slovenije **Ivice Žnidaršič**, ki je prišla kljub obilici dela, ki ga ima na Društvu. Zbora so se udeležili tudi župan Občine Sevnice in hkrati poslanec DZ **Kristijan Janc**, poslanec Državnega zbora **Bojan Rugelj**, predsednik Krajeвне skupnosti Boštanj **Marjan Kogovšek** in predsedniki KO DIS: Šentjanža **Rezika Repovž**, Krmelj-Tržišča **Ivan Repše**, Sevnice **Drago Lupšina** in Studenca **Peter Rupar**, član NO DIS **Janez Blas** ter vestni poročevalec dogajanj in življenja izgnancev in beguncev, novinar Dolenjskega lista **Pavel Perc**.

Na zboru so bila podana poročila o delu Krajeвне organizacije, blagajniškem poslovanju ter programu dela za tekoče leto. V preteklem letu smo se udeležili pohodov, ki jih organizirajo KO DIS Šentjanž in Krmelj-Tržišče ter Bučka ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murca do Telča in od Telča do Bučke pa pohoda na Kozjanskem. Kar dva avtobusa nas je bilo na osrednji proslavi DIS pri rajhenburških hlevih in nadaljevali z izletom skozi Kumrovec in na Bizeljisko. Ob pobiranju

članarine in naročnine za Vestnik smo obiskali večino naših članov.

Pred zborom ne pozabimo obiskati in skromno obdariti članov, starejših od 80 let in živečih v domovih. Od 289 članov jih je letos še 74, starejših od 80 let, umrlo pa jih je v minulem letu 14. Zavedamo se, da pomenita obisk in prijazna beseda starejšim članom veliko, zato bomo z obiski nadaljevali.

Z velikim zanimanjem so člani spremljali pojasnila predsednice za povrnitev Ivice Žnidaršič, predvsem o poplačilu gmotne vojne škode. Za povrnitev vojne škode je bilo v DIS vloženo že veliko dela. Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije, ki ga vodi minister **dr. Lovro Šturm**, je pripravilo osnutek zakona o gmotni škodi.

Presenečeni pa smo bili ob stališču predsednika Slovenije, dr. Danila Türka, ki je izjavil na televizijski oddaji, da jih je več, ki so pomoči bolj potrebni. Zato smo podpisali vsi navzoči člani na zboru pismo o nestrinjanju in mu ga poslali. Po kulturnem programu, ki so ga izvajali pevci s Preske, Vida Križnik in brata Bec iz Boštanja, je sledilo družabno srečanje.

Lojze Rupar

Občnega zbora KO DIS Boštanj sta se udeležila tudi poslanec DZ Kristijan Janc in Bojan Rugelj (19. 4. 2008) Foto: Alojz Rupar

V Savinjski dolini bodo zbrali gradivo o izgnancih

Predsednik Območne organizacije DIS Žalec Ciril Blagotinšek (levo) v družbi kulturnikov Andreja Bremca in Vikija Ašiča.

Čeprav so člani Območne organizacije DIS Žalec vsako leto starejši, pa se jih je na letošnjem rednem zboru spet zbralo lepo število. V Območni organizaciji Žalec so člani iz občin Žalec, Vransko, Tabor, Polzela, Prebold in Braslavče. V vsaki občini so vsaj enkrat na teden odprte pisarne, v katerih je možno dobiti ustrezne informacije, plačati članarino, se pogovoriti o izletih in spominskih srečanjih ter urediti druge zadeve. Ker gre za starejše ljudi, so se na Upravni enoti v Žalcu odločili in uredili dve pisarni v pritličju stavbe, s posebnim vhomom tudi za invalide, ter tako vsem olajšali dostop.

Tudi letošnji letni zbor v Žalcu sta s krajšim kulturnim programom začela glasbenika iz Celja, Viki Ašič in Andrej Bremec, ki sta navzoče navdušila z odličnim petjem partizanskih in domoljubnih pesmi. Predsednik Območne organizacije Žalec **Ciril Blagotinšek** se jima je zahvalil za petje ter vsakemu izročil izvod knjige o izgnancih.

Tudi lani so člani opravili obsežno delo. Med drugim so se udeležili osrednje prireditve izgnancev v Brestanici na gradu Rajhenburg, sodelovali so pri različnih krajevnih proslavah in si jeseni na društvenem izletu ogledali pomnike NOB v Žužemberku in Bazi 20. Dobro je tudi sodelovanje z DIS o vseh novostih, ki se pripravljajo. Dobro sodelujejo s strokovnimi službami pri Upravni enoti Žalec. V razpravi so se največkrat dotaknili problema premajhnega pozitivnega reševanja želja po obiskih zdravilišč in zdravljenja ter da bi se končno rešilo tudi vprašanje o povrnitvi materialne škode, storjene med 2. svetovno vojno. Melanija Žvikart in Jožica

Babič z Upravne enote Žalec sta v predstavitvi dejavnosti v lanskem letu znova opozorili, da si status žrtve vojnega nasilja še vedno lahko uredijo tisti, ki si ga morda do sedaj niso. Ko je 1. januarja 1996 začel veljati zakon o žrtvah vojnega nasilja, so v strokovnih službah dobili 1497 zahtevkov. Trenutno imajo 977 članov, med katerimi je največ nekdanjih izgnancev. Žal pa se število iz razumljivih razlogov z vsakim letom neusmiljeno manjša.

Podoben program kot lani bodo poskušali izvesti tudi letos, na predlog Toneta Vrabla pa so sprejeli pobudo, da bi do leta 2010 zbrali gradivo o izgnancih v Spodnji Savinjski dolini in to, dopolnjeno z drugimi podatki, ki sodijo zraven, izdali v zborniku. Zdaj je zadnji čas, da se z neposrednimi akterji izgnanstva ohrani gradivo o težkih časih, za katere vsi želijo, da se v taki ali podobni obliki ne bi nikoli več ponovili. Že danes velja vabilo vsem, ki so bili v občinah, ki so združene v Območni organizaciji Žalec, izgnani, da pošljejo svoje prispevke in fotografije oziroma povabijo predstavnika, ki bo opravil pogovor in zapis. Naslov Območne organizacije DIS v Žalcu je: Savinjske čete 4, 3310 Žalec.

Žal so na letnem zboru pogrešali predstavnike občin in raznih organizacij. V imenu borčevske organizacije Žalec je zbrane pozdravil in jim zaželel veliko zdravja in sodelovanja Branko Hriberšek, ki je tudi član izgnancev. Tak odnos do ljudi, ki so med 2. svetovno vojno veliko prestali in tudi danes zelo spoštujejo svojo domovino, vsekakor ni primeren.

Tone Vrabl

Tudi v Polšniku zborovali

Člani KO DIS Polšnik so se zbrali na občnem zboru 13. aprila 2008. Udeležili so se ga tudi župan občine Litija **Franci Rakovec** in predsedniki društev. Otvoritveni govor je imel **Jožef Pograjc**, predsednik KO DIS Polšnik. Poleg podatkov o delu je poudaril probleme izgnancev, poročal je o prizadevanju Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za poplačilo vojne odškodnine in o drugem delu DIS-a ter odgovarjal na vprašanja. Poudaril je, da moramo skrbeti za ostarele in invalide člane. Ohranjati moramo zgodovinski spomin in skrbeti za pomlajevanje članov.

Povezati se je treba s šolo, kjer naj bi otrokom predstavili izgnanstvo in begunstvo Slovencev v II. svetovni vojni.

Tajnica KO DIS je v svoji razpravi pohvalila delo predsednika KO DIS Jožeta Pograjca in izrazila hvaležnost za ves njegov trud. Vse zadane naloge skupaj rešujemo in smo veseli vsakega uspeha.

Dostikrat je potrebna pomoč od DIS in njegovih vodilnih organov pod vodstvom

predsednice **Ivice Žnidaršič**, ki nam vedno stoji ob strani, in se za njen trud tudi danes zahvaljujemo.

Omenila je tudi mag. **Franca Žnidaršiča**, vodja poslanske skupine DESUS. Tudi njemu gre zahvala za njegovo pokončno držo, ko se v parlamentu bori za ohranitev že dobljenih pravic žrtev vojnega nasilja. Zavzema se tudi za povračilo vojne odškodnine, skrb za starejše, za ohranitev javnega zdravstva, ohranitev socialne države itd.

Dejala je tudi, da nekateri mislijo, da nam po zakonu ne more nihče vzeti, kar smo do sedaj dobili. Morda res, vendar vidimo, kako se sprejemajo in spreminjajo zakoni, tudi tisti, ki zadevajo tudi nas.

»Mislim, da moramo ostati skupaj kot ena družina, da zlo, ki nam je bilo storjeno, ne bi bilo pozabljeno. Bodimo složni, le tako si bomo ustvarjali lepša jesenska leta,« je zaključila.

Jožef Pograjc, predsednik KO DIS Polšnik

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Člani KO DIS Radovljica zborovali

Predsednica DIS in predsednik KO DIS Radovljica Tone Pristov na ogledu razstave o izgonu krajanov v Mošnjah.

Ze vrsto let pripravi KO DIS Radovljica svoj redni občni zbor v Kulturnem domu v Mošnjah. Datum za občni zbor KO je izbran tako, da sovpada s spominom na usodni 4. 4. 1944, ko so Nemci zaradi uboja koroškega posestnika Warmutha in njegovega sina izpraznili vso vas in v nemška taborišča izgnali kar 29 celotnih družin. Čez nekaj dni pa so požgali še 25 hiš. Ostale družine pa so razselili po Gorenjski.

Na letošnji občni zbor smo povabili tudi predsednico DIS Ivico Žnidaršič, ki se je zbora udeležila. Povabili smo tudi predsednika KS Mošnje, s katerim izredno dobro sodelujemo. Predsednici smo v poklon in zahvalo za vse napore, ki jih vlagajo v Društvo izgnancev, poklonili skromen šopek, kroniko mošenjske fare ter pesniško zbirko naših pesnikov.

Občni zbor KO DIS smo pričeli s kratkim kulturnim programom. Pevski zbor DU Mošnje Ljubno-Brezje nam je zapel tri skladbe, član našega društva Peter Jeram pa je recitiral svoje pesmi. Sledila so tri poročila: predsednika KO, blagajnika in nadzornega odbora. Odborniki morajo biti dobri poverjeniki in obveščevalci na svojih območjih. Število naših članov vsako leto upada, tako da nas je danes le še 117, od tega je pet članov v Domu počitka. Na naše glasilo Vestnik je naročeno samo 41 % naših članov, kar je premalo. V

lanskem letu smo se udeležili dveh srečanj: gorenjskega srečanja izgnancev v Bohinju 30. 6. in vseslovenskega srečanja izgnancev v Brestanici. Letos pa bodo tri večje območne prireditve. Za taka in podobna srečanja smo nabavili dve zastavi DIS.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič je pozdravila udeležence občnega zbora in zaželela uspešno delo. V nadaljevanju je podala vse trenutne najbolj aktualne informacije o delu in naporih, ki jih DIS vlagajo, da bi bil zakon o povrnitvi gmotne vojne škode čimprej sprejet na vladi in poslan v parlament. Zelo važno pa je tudi lobiranje poslancev, da bi glasovali za ta zakon. Letos v jeseni bodo parlamentarne volitve, zato je zelo važno, ali bomo izgnanci imeli zadostno število nam naklonjenih poslancev ali ne. Zavedajmo se, da je samo v Radovljici 117 naših članov DIS, v republiki Sloveniji pa 15.000. To pa je že pomembna volilna baza. Če pa k temu prištejemo še naše družine in sorodnike, pa je to že veliko več. Torej, zelo pomembno je, koga bomo volili.

Po skromni zakuski so se nekateri člani zapletli v prijeten klepet. Krajevni skupnosti Mošnje smo zelo hvaležni za brezplačen najem dvorane, za finančno pomoč pri pripravi zakuske ter ogled vaškega muzeja, v katerem je tudi soba o izgonu krajanov.

Tone Pristov

Občni zbor KO DIS Slovenske Konjice

KO DIS Slovenske Konjice smo se zbrali 24. aprila 2008 na občnem zboru v Zrečah. Od 62 članov društva nas je bilo prisotnih 39 (62 %). Vabilu so se odzvali tudi gostje: **Albin Pražnikar**, član IO DIS, **mag. Boris Podvršnik**, župan Občine Zreče, in **Aleš Mrzdovnik** novinar Konjskih novic.

V uvodnem delu je predsednik KO DIS Slov. Konjice **Slavko Burja** pozdravil prisotne člane društva, posebej pa še goste. Občni zbor sta vodili Slava Fijavž in članica Vrbnjak Ana.

Poročilo o delu v letu 2007 je predstavil tajnik **Marjan Košak**. Iz poročila je razvidno, da naše društvo deluje na področju treh občin: Slovenske Konjice, Zreče in Vitanje. Na glasilo Vestnik je naročenih le 28 članov. Pridobili smo 4 nove člane. Umrli so trije člani. Odbor se je v omejenem obdobju sestal petkrat. Na sejah smo obravnavali aktualna vprašanja DIS, nudili informacije in pomoč članom.

Udeležili smo se osrednje prireditve ob dnevu izgnancev v Brestanici. Vsako leto se udeležujemo prireditve 27. aprila ob dnevu upora proti okupatorju in komemoracije frankolovskih žrtev, ki jih organizira Območno združenje borcev Slovenske Konjice.

Aktivno smo sodelovali pri izvajanju programa Društva izgnancev Slovenije. Nadaljevali smo z organizacijo piknikov, ki so postali za naše člane in njihove svojece zelo priljubljena oblika druženja.

Finančno poročilo društva v preteklem letu je na območnem zboru podal blagajnik Vilko Premru. V razpravi so sodelovali gostje, posebej še član IO DIS Albin Pražnikar. Posebno pozornost je namenil aktualnemu dogajanju in predlogu Zakona o povračilu premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne. Omenil je predlog DIS-a, da se kot upravičenci črtajo pravne osebe. Upravičenci naj bi bile samo fizične osebe, ki so izgubile imetje.

Župan Občine Zreče mag. Boris Podvršnik je omenil nova merila pri delitvi finančnih sredstev občine, namenjenih društvom. Obljubil je, da nam bo občina Zreče tudi v bodoče nudila podporo pri uspešnem delovanju KO DIS.

Po končani razpravi so člani soglasno sprejeli poročila. Sprejet je bil tudi program dela za leto 2008. Sledilo je prijetno družabno srečanje ob kosilu in spominu na preteklost.

*Tajnik KO DIS Slovenske Konjice
Marjan KOŠAK*

Del udeležencev občnega zbora KO DIS Slovenske Konjice (24. 4. 2008)

V druženju sta bila tudi smeh in pesem

Utrinki iz poročila predsednika KO DIS Ptuj na zboru izgnancev dne 9. 4. 2008.

To srečanje je del našega življenja in spominov, ki nas neizbrisno vežejo na tiste čase, ki so usodno zaznamovani v zgodovini slovenskega naroda v času druge svetovne vojne. Grenčina v ustih se še vedno pojavlja ob spominih na nacistično okupacijo in nasilje nad nami Slovenci, ki je besnelo in raztrgalo mirne vasi in ljudstvo razgnalo po Evropi, v različne države, Nemčijo, Madžarsko, Hrvaško in Srbijo.

Zato nas še vedno žalosti, ker moramo vedno znova dokazovati, kdo smo izgnanci. Najmanj vsak vodilni Slovenec bi moral dobro vedeti, kaj je pomenil tisti čas za Slovence oziroma za Slovenijo. Ko je nemški nacizem zanetil 2. svetovno vojno, je odkrito napovedal, da bo Slovenijo izbrisal z zemljevida. To bi bil neizpodbitno genocid za slovenski narod.

Razumljivo je, da težko prebolevamo, da si danes mnogi spreobrnjeni zgodovinarji prizadevajo usmerjati zgodovino v prid tistim, ki so nas pomagali izganjati z lastne zemlje. Leta, ki smo jih takrat doživljali v izgnanstvu, taboriščih, begunstvu, so bila

za naš otroški razvoj izropana in posledice tega dejanja še vedno čutimo. Splošen požig slovenskih knjig je pomenil strašno dejanje za ljudi, ki so izgubili vse imetje in z njimi tudi materino besedo.

Veliko je bilo napisanega v Vestniku o nujnosti ustanovitve mednarodnega odbora in beguncev žrtev nacizma in fašizma.

Za neprecenljive uspehe v Društvu izgnancev Slovenije smo imeli Slovenci srečo, da smo izbrali voditeljico velike skupine žrtev vojnega nasilja, Ivico Žnidaršič, ki je s svojo neomajno voljo, sposobnostjo in razdajanjem ter bogatim zgodovinskim znanjem hotela in še rešuje probleme izgnancev.

V tem času je v ospredju že njeno večletno prizadevanje za poplačilo gmotne škode na premičnem in nepremičnem premoženju izgnancev. V pripravi je predlog osnutka zakona o delnem povračilu premoženjske škode iz časa druge svetovne vojne. Osnutek predloga zakona je pripravilo Ministrstvo za pravosodje. Upamo, da bo vlada RS predlog tega zakona sprejela že v tem mandatu.

Na koncu poročanja je predsednik KO DIS Ptuj dejal: »V veliko zadovoljstvo mi

Predsednik KO DIS Ptuj Jože Križančič bere referat na zboru KO DIS. (9. 4. 2008)

je, dragi naši člani, da z vso pozornostjo spremljate delo društva. Z vašo pripadnostjo izražate in dajete moč in vrednost dosedanjim uspehom.»

Pri KO DIS Ptuj je bil ustanovljen odbor za druženje, v sestavi Grete Vaupetič, Franca Simoniča in Irene Podhostnik. V lanskem letu so pripravili lep izlet na Gorenjsko in v Brestanico.

V tekočem letu se bomo udeležili spominske prireditve 7. junija v Mostecu v Ljubljani.

Na koncu smo nazdravili Niku, ki čil preživlja prehod od 99 na 100 let svojega življenja.

*Jože Križančič,
KO DIS Ptuj*

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Kozje

Ne 5. 4. 2008 smo se zbrali člani KO DIS Kozje na volilnem občnem zboru v motelu Ribnik v Kozjem.

KO DIS Kozje združuje taboriščnike, internirance, izgnance, pregnance in ukradene otroke iz krajevnih skupnosti: Lesično, Zagorje, Osredok, Podsreda, Buče in Kozje. Vse te krajevne skupnosti spadajo v Občino Kozje.

Od 63 vpisanih članov se jih je zboru udeležilo 55. Izostali so le tisti, ki so rešneje bolni.

Od povabljenih so zboru prisostvovali: predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**, poslanec državnega zbora **Marjan Drogenik** in župan Občine Kozje **Dušan Andrej Kocman**.

Najprej je vse prisotne pozdravil predsednik KO DIS Kozje **Ivan Kunej** in predlagal delovno predsedstvo, ki ga je vodil **Andrej Tacer**. Sledila so poročila predsednika, blagajnika in nadzornega odbora. Predsednik KO DIS Kozje je v svojem poročilu opisal dogajanje in aktivnosti v krajevni organizaciji v minulem letu.

Vsi člani so že v januarju poravnali članarino, od katere je bil pripadajoči del odveden na DIS v Ljubljano. Z enim avtobusom smo se udeležili srečanja ob dnevu izgnancev v Brestanici. Po končani slovesnosti smo se odpeljali v Krakovo pri Sevnici, kjer smo si ogledali Mastnakovo vinsko klet. Nadaljevali smo pot proti Zabukovju. Domov smo se vračali prek Planine pri Sevnici. Med letom smo zbrali podatke o vseh izgnanih in pregnanih družinah iz Občine Kozje. Prav tako smo zbrali fotografije iz taborišč, ki jih hranimo v društvenem arhivu. Udeležili

smo se pohoda od Telč do Bučke. Ob prazniku Krajevnih skupnosti Kozje smo v sodelovanju z Muzejskim društvom Kozje pripravili razstavo »Odpor Kozje 1941–1942« in izpeljali pohod od Zagorja do Kozjega. Imenovali smo ga »Pohod skozi vasi izgnanih Kozjancev«. Ker je bila prav v tem času trgatve v vinogradih, je bil pohod manj številčen, a je vseeno uspel. Razmišljamo, da bi morda letos pohod organizirali prvo soboto v septembru.

3. septembra 2007 smo se z enim avtobusom odpeljali na Frankolovo, kjer smo si ogledali muzej frankolovskih žrtev v Stranica. Od tod smo se odpeljali v Maribor, kjer smo se udeležili slovesnosti pri mariborskih zaporih. Ogledali smo si dvorišče zaporov, kraj, kjer so 3. 10. 1942 ustrelili 143 talcev. Med temi je bilo tudi nekaj naših rojakov. Vožnjo smo nadaljevali v Gradec, kjer smo se pri spomeniku poklonili žrtvam nacističnega nasilja. Na tem kraju je pokopanih več kot 28.000 žrtev enajstih narodov in med njimi nekaj več kot 1260 Slovencev. V decembru smo obiskali nekaj naših starejših in bolnih članov.

Sledili sta še poročila blagajničarke in predsednika nadzornega odbora.

Župan Občine Kozje je posebej pohvalil dobro sodelovanje med občino in vodstvom KO DIS Kozje. Poudaril je, da smo izgnanci pomembni tudi zato, ker ohranjamo spomin na grozodejstva v drugi svetovni vojni in moramo te spomine tudi aktivno prenašati na mlade rodove. Obljubil je dobro sodelovanje tudi v prihodnje.

Tudi poslanec državnega zbora Marjan Drogenik se je vključil v razpravo. Povedal je, da je bil vesel povabila na občni zbor.

Kot nekdanji župan Občine Podčetrtek se je takih zborov večkrat udeležil v Polju ob Sotli, kjer imajo tudi močno organizacijo izgnancev, zato tudi bolje pozna delovanje Društva izgnancev Slovenije. Opisal je aktivnosti, ki v zadnjem času potekajo v državnem zboru glede zakona o poplačilu materialne vojne škode. Obljubil je, da bo v Državnem zboru podprl prizadevanja Društva izgnancev Slovenije.

Ivica Žnidaršič je na široko obrazložila aktivnosti, ki jih je in jih še naprej izvaja Društvo izgnancev Slovenije. Posebej je opozorila na nevarno delovanje fašistov v Italiji in nacistov v Nemčiji, ki želijo zamegliti grozote, ki so se dogajale med drugo svetovno vojno, in s tem, med drugim, tudi preprečujejo poplačilo vojne škode. Že letos pa naj bi bil ustanovljen mednarodni odbor za žrtve fašizma in nacizma. Vključene naj bi bile tudi države, kot sta Francija in Anglija ter druge, ki so bile med vojno zaveznice proti fašizmu in nacizmu in bi nas tudi te lahko podprle pri naših zahtevah za povrnitev vojne škode od Nemčije in Italije. Za nas pa je zelo pomembno, kakšen zakon bo sprejel državni zbor, če ga sploh bo in če bodo poslanci naše predloge podprli. Zelo različne pa so tudi ocene o vojni škodi, ki jo razlagajo zelo različno in kdo vse naj bi to vojno škodo dobil. V primeru, da bo zakon sprejet, je tudi povedala, kje vse se bodo lahko dobili podatki, ki jih bo treba predložiti. Točna navodila pa bodo dobili predsedniki Krajevnih organizacij, objavljena pa bodo tudi v Vestniku DIS.

Glede na to, da je bil letos pri nas volilni občni zbor, je bila predlagana in izglasovana razrešnica staremu vodstvu in izvoljen nov upravni in nadzorni odbor. Ponovno so bili izvoljeni: za predsednika Ivan Ku-

nej, za namestnika Valčka Jevšnik, za tajnika Jože Gradišek in za blagajničarko Ivka Jug. Pri članih pa je prišlo do nekaj zamenjav.

Podan je bil tudi naslednji program dela in aktivnosti krajevnih organizacij za leto 2008:

1. Srečanje izgnancev ob krajevnem prazniku v Kozjem.
2. Udeležba na prireditvi izgnancev Slovenije 7. junija v Ljubljani v Mostecu.
3. Obisk skupnega grobišča v Gradcu in zaporov v Mariboru z enim avtobusom.
4. Organizacija pohoda skozi vasi izgnanih Kozjancev.
5. Skrb za bolne člane našega društva izgnancev.
6. Razstava fotografij izgnancev iz taborišč.
7. Prizadevanje za poplačilo gnotne vojne škode.

Nazadnje je predsednica Ivica Žnidaršič podelila pohvali Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 predsedniku Ivanu Kuneju in tajniku KO DIS Kozje Jožetu Gradišku.

Po uradnem delu smo se ob zakuski pomudili še v prijetnem klepetu, med katerim se je utrlil marsikateri spomin na bridko preteklost.

Jože Gradišek

Pohod po vaseh izgnanih Kozjancev bo KO DIS Kozje organizirala 6. septembra 2008.

Program bo objavljen v naslednji številki Vestnika.

. Jubileji . Jubileji . Jubileji . Jubileji .

99 let Marije Tršar

Predstavniki KO DIS so obiskali Marijo Tršar ob njenem 99. rojstnem dnevu.

Ob visokem jubileju smo predstavniki KO DIS občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica obiskali našo članico Marijo Tršar na njenem domu v Zgornji Vižingi.

Rodila se je 29. marca 1909. leta. Poročila se je leta 1931 z možem Antonom. V svojem skromnem življenju je rodila 7 otrok, od katerih sta bila dva rojena v izgnanstvu. 14. julija 1941 je bila celotna družina prisilno izgnana v Ždralovo – Bjeļovar na Hrvaško. Tistega dne sta ob 2.00 uri ponoči prišla dva Nemca in tolmač in jih s tovarnjakom odpeljali v Maribor in nato čez nekaj dni z vlakom naprej na Hrvaško. Življenje in bivanje v izgnanstvu je bilo težko. Domov so se vrnili v juliju 1945, na žalost brez moža oziroma očeta, ki je 23. aprila 1945 padel kot partizan na Hrvaškem. O njegovi smrti je prejela obvestilo, vendar, kje je pokopan, ni zvedela nikoli. Njegovo ime, kot padlega partizana, pa je napisano na skupnem spomeniku.

Jubilantka nas je sprejela polna vedrine in veselja. Ob njeni bolj šibki postavi je njena veličina izžarevala bogate izkušnje trpkega življenja naše najstarejše izgnanke. Ko smo odhajali z željo, da se s tako vedrino ponovno srečamo naslednjo pomlad, nam je z nasmehom darovala lep trenutek in popotnico za razmišljanje o načinu življenja, kako dočakati tako visok jubilej. Čestitamo!

Marijan Špegelj

95 let članice KO DIS Zagorje ob Savi Berte Uranič

Berto Uranič iz Kisovca pri Zagorju sta ob 95. rojstnem dnevu obiskali predstavniki KO DIS Zagorje.

Jubilantka Ana

Od leve: Olga Mandl, jublantka Ana in Anica Baznik

Ana Gorenc se je rodila 4. aprila 1918 v Gorenji vasi pri Leskovcu. Leta 1941 je bila izgnana v Nemčijo - v taborišče Weingarten. Delala je v tovarni čopičev v Ravensburgu, kjer je delala še več domačinov, med njimi tudi naša znana pesnica Ančka Salmičeva.

V Nemčijo je morala Ana z 10- mesečnim sinkom. Življenje ji ni prizanašalo, najbolj strašni pa so bili dnevi ob bombardiranjih.

Po prihodu iz taborišča je delala na gradu v Leskovcu, kjer se je tudi poročila. Danes živi v bloku - sama - a v bližini sinove družine in sploh ni osamljena. Kljub visoki starosti in boleznim je polna pozitivne energije in vitalnosti.

Ob jubileju sta jo obiskali predstavniki Krajevnih organizacij Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 Leskovec, poverjenica Olga Mandl in podpredsednica Anica Baznik.

Še na lepa in zdrava leta, gospa Ana!

Hermína Melavc – 94 let

Naša članica Hermína Melavc je slavila 94- letnico svojega življenja. Ko sva jo obiskali, nam je povedala svojo življensko zgodbo. Bila je rojena 30. 3. 1914 v Ormožu in se je poročila na Prihovo, nakar se je pričela 2. svetovna vojna. Njen mož je bil zaveden Slovenec, doma iz Zgornje Savinjske doline. Kmalu po okupatorski zasedbi je dobil zvezo s partizani in v njihovi hiši so imeli javko. Njo so tedaj zaprli, mož je bil pri partizanih.

Ponovno so jo prišli aretirati septembra 1944 in jo imeli v zaporu do 1. 4. 1945. Vmes se ji je rodila hči, otroka so ji vzeli in ga dali učiteljski družini na Prihovi, nakar ga je k sebi vzela njena mama.

Gospa Hermína je neverjetno čila, duševno bistra, vsega se spomni iz svojega življenja. Še vedno veliko bere in je srečna, ko jo pridejo v dom počitka obiskati prijatelji, znanci in sorodniki.

Gospo Hermína sva obiskali v imenu KO DIS Slovenska Bistrica Malka Veler in Hilda Knez.

Hilda Knez

Na obisku pri Hermini Melavc

IZVRŠNI
ODBOR
DRUŠTVA
IZGNANCEV
SLOVENIJE
1941–1945

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Jože Križančič, Ptuj
Janez Komljanec, Slovenj Gradec

Člani:
Ivan Babič, Buče
Emilija Držanič, Brežice
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevar, Koper
Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Lojze Kranjc, Radovljica
Marija Kuhar, Brezovica/Lj.
Albin Pražnikar, Izlake
Alojz Rupar, Boštanj
Jožica Stezinar, Brežice
Anka Tominšek, Ljubljana
Malka Veler, Slovenska Bistrica
Franci Vidmar, Žalec
Alojz Voščun, Lendava
Davorin Zdovc, Maribor
Franc Žičkar, Leskovec
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor – predsednica
Janez Blas, Sevnica
Anton Žmavcar, Slovenska Bistrica

ČASTNO RAZSODIŠČE

Ivan Gole, Trebnje – predsednik
Olga Kamenov, Ljubljana
Jožef Pograjec, Polšnik
Štefanija Žalec, Ljubljana

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:
Jože Križančič

Lektorica:
Alenka Lokar Blatnik

Tisk:
Tiskarna Skušek

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Komenskega 7
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
02222-0010570920
Nova Ljubljanska banka

Umrli člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti	KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Artiče	Alojz IVANJŠEK	06. 08. 1942	17. 03. 2008	KO DIS Maribor Tezno	Sava LEŠNIK	09. 12. 1925	10. 02. 2008
	Karl KOS	09. 04. 1935	19. 03. 2008		Marko PETROVIČ	05. 10. 1935	10. 03. 2008
	Jožef ZORKO	04. 03. 1927	23. 02. 2008	KO DIS Novo mesto	Miloš JAKOPEC	10. 03. 1928	19. 03. 2008
KO DIS Bizeljsko	Alojzij GERŠAK	31. 05. 1928	09. 03. 2008		Martin KUCHAR	25. 06. 1936	06. 03. 2008
	Nikolaj MALUS	27. 10. 1937	11. 01. 2008		Marija TERŠELIČ	25. 12. 1921	02. 04. 2008
	Ana PUSTAK	14. 07. 1913	09. 02. 2008		KO DIS Nova Gorica		
KO DIS Branik	Benamina PAVLICA	23. 04. 1922	14. 02. 2008	Stanislava BIZJAK	Marija BLAŽIČ	03. 03. 1909	05. 02. 2007
	Darinka VIDMAR	01. 07. 1922	06. 02. 2008		Franc BREMEC		
	Ljudmila VIDMAR	31. 08. 1923	23. 11. 2007		Ana FAGANEL		
KO DIS Brežice	Jožefa KUKAVICA	24. 02. 1931	19. 02. 2008	Jolanda GRIZELJ	Jožef KENDA	18. 02. 1923	24. 07. 2007
	Franc LAPUH	06. 12. 1923	18. 10. 2007		Angel KIKELJ		
	Marija RAITMAJER	07. 11. 1927	04. 2008		Sava KOGLOT		
	Ivanka SATELŠEK	21. 05. 1921	26. 02. 2008		Marija KOFOL		
					Jelka KOMEL		
KO DIS Cerklje ob Krki	Franc BARKOVIČ	18. 03. 1925	07. 04. 2008	Edvard PAVLIN	Andrej KRAPEŽ	28. 01. 1927	30. 11. 2007
	Alojz JUREČIČ	04. 06. 1927	01. 03. 2008		Franc MAJCEN		
	Anton MARINČEK	31. 03. 1936	03. 04. 2008		Bruna MARUŠIČ		
	Franc MARINČEK	28. 01. 1925	06. 03. 2007		Viktorija MARUŠIČ		
	Antonija VIDMAR	10. 04. 1916	13. 03. 2008		Zora MERMOLJA		
KO DIS Gornja Radgona	Franc PUNCER	03. 10. 1916	11. 02. 2008	Ivan PAVŠIČ	Branko SRDOČ	28. 01. 1927	30. 11. 2007
	Terezija ŽERDIN	18. 09. 1914	05. 02. 2008		Karmela ŠINIGOJ		
KO DIS Kamnik	Angela GROŠELJ	1921	2008	Marija ŠINIGOJ	Bernard ŠPACAPAN	28. 01. 1927	30. 11. 2007
	Alojz SUŠNIK	1942	04. 2008		Olga ŠULIGOJ		
KO DIS Obala Koper	Dušan DULC	07. 10. 1939	19. 12. 2007	Rudi VIDIČ	Just VOLK	28. 01. 1927	30. 11. 2007
	Jože MALNAR	02. 06. 1937	01. 10. 2007				
	Karmen MLEKUŽ	10. 09. 1930	24. 10. 2007				
	Vladislav MLEKUŽ	17. 01. 1928	11. 06. 2007				
KO DIS Leskovec	Marija BARBIČ	07. 01. 1922	31. 03. 2008	KO DIS Polje ob Sotli – Buče	Janez VAH	25. 12. 1924	02. 03. 2008
	Albin JUREČIČ	11. 04. 1931	06. 02. 2008		Marija VRENKO	26. 11. 1921	19. 03. 2008
	Marija KOTAR	26. 01. 1918	10. 03. 2008	KO DIS Polšnik	Ivan KRALJ	07. 04. 1927	10. 04. 2008
	Alojzija SOTLAR	12. 05. 1915	10. 01. 2008				
	Marija URBANČ	06. 02. 1910	11. 03. 2008				
	Franc URBANČ	31. 01. 1928	13. 03. 2008				
KO DIS Ljubljana Moste-Polje	Pavla BIRK	09. 02. 1928	14. 08. 2007	KO DIS Radeče	Angela FUNDA	15. 04. 1924	09. 03. 2008
	Ana ČEVNA	26. 06. 1932	28. 09. 2007		Ljudmila MAJCEN	18. 01. 1921	25. 03. 2008
	Inka GOREČAN	28. 12. 1929	25. 03. 2007		Alojz OREŠNIK	03. 07. 1931	06. 03. 2008
	Jože GRILC				Marija STRNIŠA	17. 06. 1934	23. 03. 2008
	Vincenc GRABNAR	21. 02. 1931	27. 07. 2007		Marija SUŠIN	04. 05. 1944	05. 04. 2008
	Anica KODRA	25. 07. 1920	06. 02. 2007	KO DIS Sevnica	Fanika KRANJC	17. 11. 1924	25. 02. 2008
	Doroteja KRAMŽAR						
	Alojzija KLENOVŠEK		08. 01. 2008				
	Milan LAPUH	13. 02. 1926	30. 10. 2007				
	Ladislava LASIČ	09. 02. 1922	09. 03. 2007				
	Ana SASSO			KO DIS Slovenj Gradec	Miroslav ŽOLNIR	1939	2008
	Jožefa SLAK	18. 03. 1937	07. 11. 2007				
	Roman STEPANČIČ						
	Danica ŠTASER						
	Ivana VRŠIČ	13. 08. 1928	07. 09. 2007				
	Anton ZOFIČ	06. 08. 1923	24. 03. 2007				
KO DIS Ljutomer	Jožefa SLANA	05. 03. 1931	01. 02. 2008	KO DIS Trebnje	Ignacij BUKOVEC	24. 04. 1921	24. 01. 2008
					Stanislav LOŽAR	10. 02. 1927	13. 02. 2008
KO DIS Maribor Tabor	Stanko DOMJAN	10. 12. 1931	09. 03. 2008		Peter ŽELEZNIK	29. 06. 1936	24. 12. 2008

PRIREDITEV DIS V MARIBORU

Krajevne organizacije DIS mariborskega območja organizirajo

prireditev ob dnevu izgnancev

v četrtek, 5. junija 2008, ob 16.30 na prostoru pred spomenikom izgnancev na Trgu izgnancev v Melju (bivša Meljska vojašnica) s kulturnim programom, pozdravnimi govori gostov in položitvijo cvetja in venca ob spomeniku in spominski plošči.

Slavnostni govornik bo Davorin Zdovc, član IO DIS.

Na prireditve so vabljeni izgnanci, begunci in druge žrtve vojnega nasilja, svojci in mladina.

Vabljeni!

Organizacijski odbor

Pod pokroviteljstvom Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 organizirajo Krajevne organizacije DIS ljubljanskega območja tudi letos tradicionalno prireditev

OB DNEVU IZGNANCEV,
7. JUNIJU,
SREČANJE V MOSTECU

v soboto, 7. junija 2008, ob 11. uri v Rekreatijskem centru Mostec v Ljubljani.

Slavnostni govornik bo minister za obrambo Karl Erjavec.

Izvajan bo kulturni program, ob zvokih glasbe in prijetnem druženju.

Vljudno vabljeni – veselimo se srečanja!

Izvršni odbor DIS in
Krajevne organizacije DIS ljubljanskega območja